

III. KONIUNKTURA W ROLNICTWIE

1. Omówienie wyników badania

1. W drugim kwartale 2015 r. nastąpiła poprawa koniunktury rolnej. Wskaźnik koniunktury w rolnictwie IRG SGH (IRGAGR) wzrósł o 4 punkty, z poziomu -14 pkt. do -10 pkt., powracając do wysokości z IV kwartału 2014 r. Wzrost wskaźnika koniunktury jest skutkiem zwiększenia się zarówno wskaźnika wyrównanych przychodów pieniężnych, o 4,4 pkt., jak i wskaźnika zaufania – o 3,6 pkt. Ożywienie w rolnictwie ma charakter sezonowy. Świadczą o tym spadki wskaźnika IRGAGR i jego składowych w skali roku; wskaźnik koniunktury jest niższy niż rok temu o 5,5 pkt., a wskaźniki: wyrównanych przychodów pieniężnych i zaufania o, odpowiednio: 7,6 i 1,4 pkt. Trwa więc obserwowane od kilku kwartałów niekorzystne oddziaływanie czynników cyklicznych, które osłabiają impet rozwojowy w rolnictwie. Należy się spodziewać, że ich wpływ się utrzyma, co ujawnia się w oczekiwaniach rolników co do ich sytuacji finansowej i wydatkach na środki produkcji.

2. O tym, że wiosenne ożywienie stanowi jedynie korektę głębokiego załamania, jakie obserwowaliśmy w polskim rolnictwie w I kwartale tego roku, przekonuje również analiza zmian wskaźnika koniunktury w przekrojach gospodarstw rolnych. Poprawę koniunktury odnotowano wprawdzie we wszystkich badanych przekrojach, lecz była ona nieznaczna. Największe wzrosty wskaźnika koniunktury zarejestrowano w gospodarstwach najmniejszych, o powierzchni do 7 ha (o 7,6 pkt.), położonych w makroregionie środkowozachodnim (o 4,8 pkt.), prowadzonych przez rolników młodych (o 8,3 pkt.), z wykształceniem średnim lub pomaturalnym zawodowym (o 4,5 pkt.).

3. Saldo przychodów pieniężnych wzrosło kwartalnie o 14,7 pkt., z poziomu -28,9 pkt. do -14,2 pkt. Powodem wzrostu salda przychodów pieniężnych było spowolnienie tempa spadku cen skupu większości produktów rolnych (np. żywca wieprzowego, żywca wołowego, jabłek i ziemniaków). W porównaniu z IV kwartałem 2014 r. saldo jest wyższe o 1,0 pkt. Wzrost salda zanotowano we wszystkich badanych grupach gospodarstw rolnych; największy w gospodarstwach o areale 15-50 ha (o 19,2 pkt.), położonych w makroregionie środkowozachodnim (o 25,6 pkt.), prowadzonych przez osoby powyżej 60 roku życia (o 34,1 pkt.), z wykształceniem wyższym (o 16,5 pkt.). Rolnicy spodziewają się niewielkiego spadku przychodów w najbliższych miesiącach, znacznie mniejszego niż w IV kwartale 2015 r.; saldo oczekiwań wzrosło o 18,4 pkt. i wynosi -1,1 pkt.

4. Saldo pytania o oszczędności gospodarstw rolnych nieznacznie zwiększyło się (o 0,9 pkt.). W skali roku wzrost salda wyniósł 3,0 pkt. Kwartalną zwyżkę salda zanotowano w większości badanych grup gospodarstw rolnych; największą w gospodarstwach małych (do 7 ha), o 11,2 pkt., i położonych w makroregionie środkowozachodnim (o 10,9 pkt.). Większe spadki salda zarejestrowano w gospodarstwach dużych, o powierzchni pow. 50 ha, położonych w makroregionie północnym i prowadzonych przez osoby pow. 60 roku życia. Rolnicy spodziewają się spadku ich oszczędności w kolejnym kwartale, jednak mniejszego niż ostatnio.

5. Stan zadłużenia gospodarstw rolnych pogorszył się, co jest konsekwencją mniejszych przychodów pieniężnych. Saldo tego pytania jest wyższe niż przed kwartałem o 11,9 punktu (w przypadku tego pytania wzrost salda oznacza pogorszenie sytuacji), a w stosunku do analogicznego okresu sprzed roku wzrosło o 9,0 pkt. Wzrost zadłużenia odnotowano we wszystkich badanych grupach gospodarstw rolnych z wyjątkiem położonych w południowej części kraju. Rolnicy spodziewają się dalszego wzrostu ich zadłużenia w następnym kwartale.

6. Wiosenne ożywienie ujawnia się przede wszystkim we wskaźnikach nakładów na produkcję rolną. Salda pytań o zakupy obrotowych środków produkcji zwiększyły się w porównaniu z wynikami badania w I kwartale 2015 r. Wzrosty sald zakupowych są dość znaczne; saldo zakupów nawozów

mineralnych wzrosło o 8,8 pkt., pasz treściwych o 6,4 pkt, a środków ochrony roślin o 9,3 pkt. Także w porównaniu z rokiem 2014 wydatki są większe – saldo zakupów pasz zwiększyło się o 2,2 pkt., a środków ochrony roślin o 1,5 pkt. Jedynie saldo zakupów nawozów obniżyło się w ciągu roku (o 1,5 pkt.). Wszystkie salda zakupowe pozostają jednak ujemne, co oznacza, iż mimo poprawy (sezonowej) wydatki na obrotowe środki produkcji maleją.

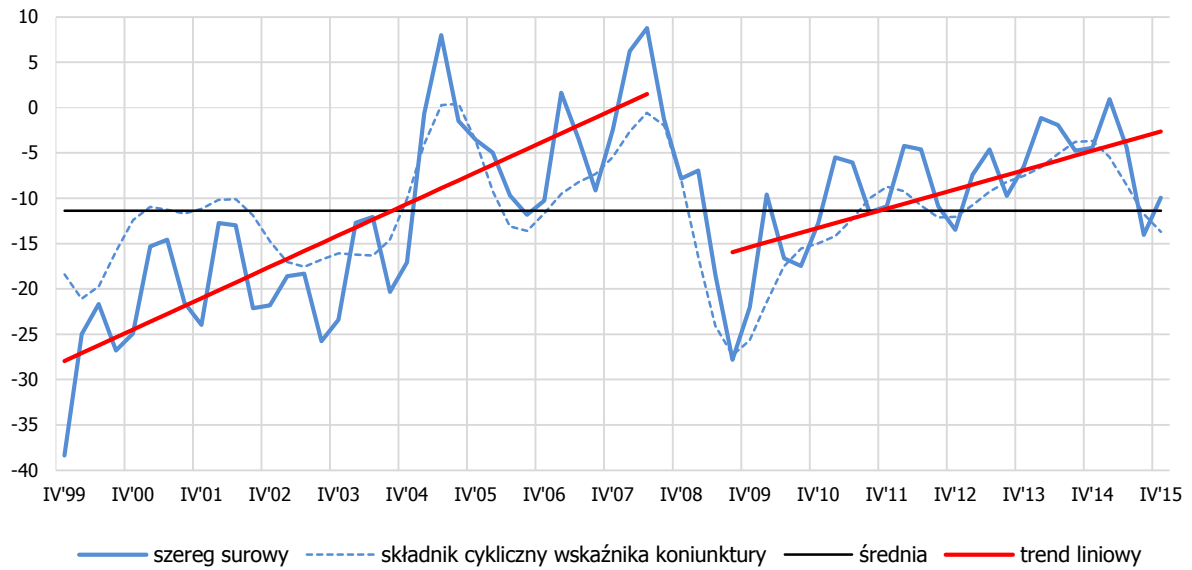
7. Gospodarstwa rolne ograniczają inwestycje, co koresponduje z ograniczeniem wydatków na obrotowe środki produkcji. Rolnicy przewidują, że w 2015 r. ceny skupu produktów rolnych będą na relatywnie niskim poziomie i poszukują oszczędności, aby utrzymać dochodowość produkcji. Odsetek gospodarstw rolnych dokonujących inwestycji w maszyny i urządzenia rolnicze zmniejszył się o 3,2 pkt. proc. i jest na poziomie sprzed roku (41,4 %). Odsetek rolników podejmujących inwestycje budowlane spadł kwartalnie o 1,9 pkt. proc., a w skali roku o 0,5 pkt. proc. W badanych przekrojach wzrost inwestycji w maszyny zaobserwowano tylko w gospodarstwach prowadzonych przez rolników z wykształceniem wyższym, a w przypadku inwestycji w budynki i budowle w gospodarstwach położonych w makroregionie północnym.

8. Rośnie niechęć rolników do zaciągania kredytów. Zmniejszył się również odsetek gospodarstw rolnych, które wzięły kredyt preferencyjny (o 7,5 pkt. proc.) i na zasadach rynkowych (o 5,1 pkt. proc.). Wynika to nie z nasilenia się trudności w uzyskaniu kredytu – odsetek rolników informujących o dostępności kredytów udzielanych na warunkach preferencyjnych obniżył się ledwie o 1 punkt proc. – lecz ze spadku rentowności produkcji rolnej, który osłabia zdolność obsługi długu. Gospodarstwa rolne racjonalnie podchodzą do inwestycji, które realizują w okresach dobrej koniunktury gospodarczej, tj. wysokich cen skupu produktów rolnych.

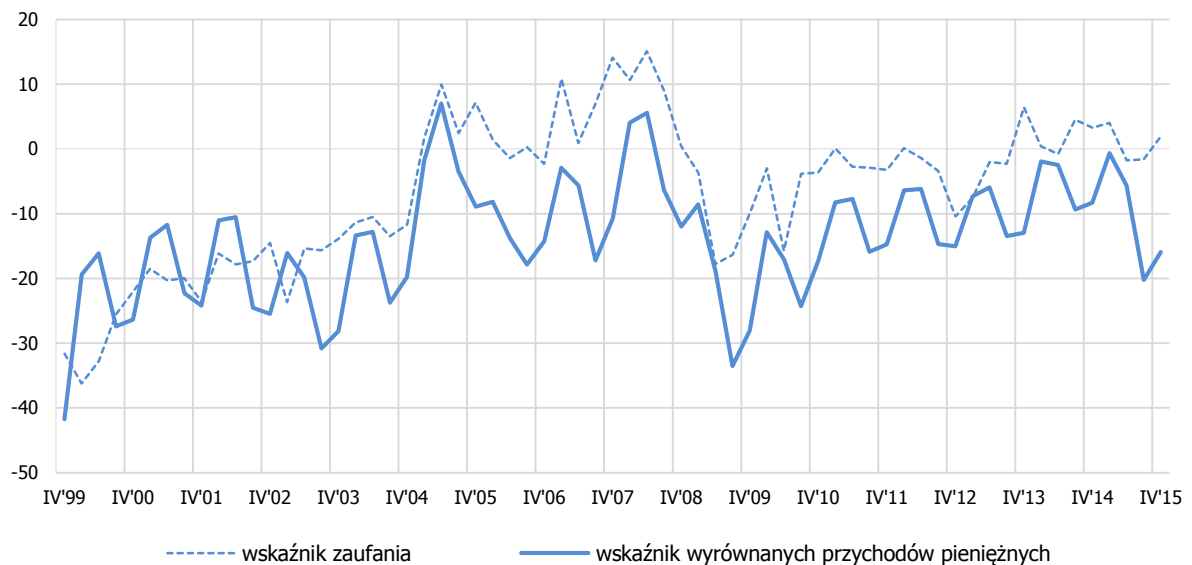
9. Struktura przeznaczenia środków pomocowych z funduszy UE potwierdza niezbyt pomyślne krótkookresowe tendencje w polskim rolnictwie – rośnie odsetek gospodarstw, które środki te zamierzają przeznaczyć przede wszystkim na bieżącą konsumpcję zamiast na produkcję rolną.

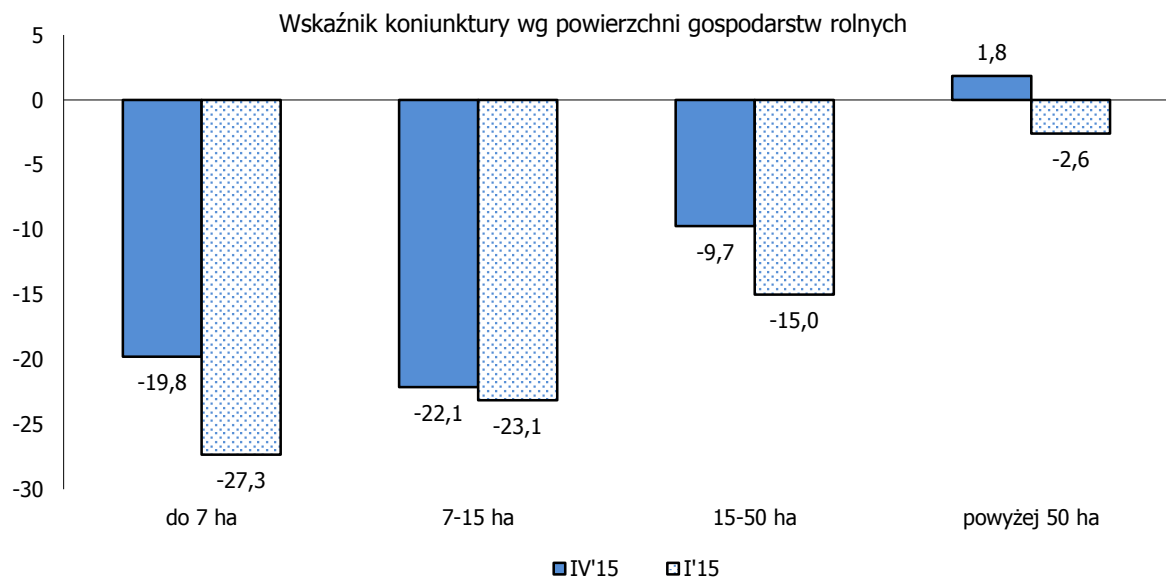
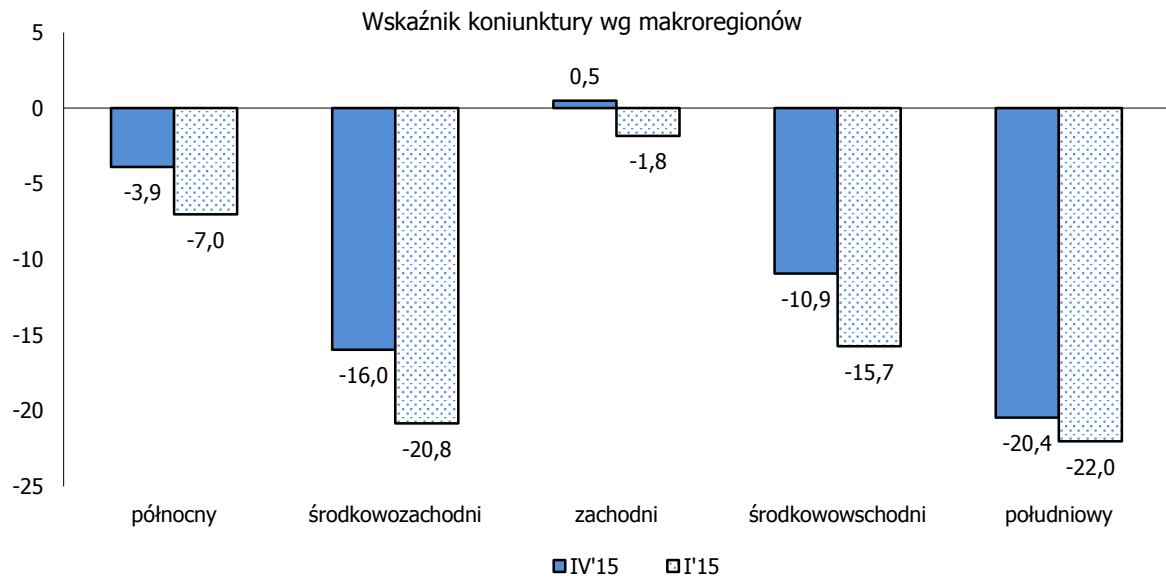
2. Wyniki szczegółowe

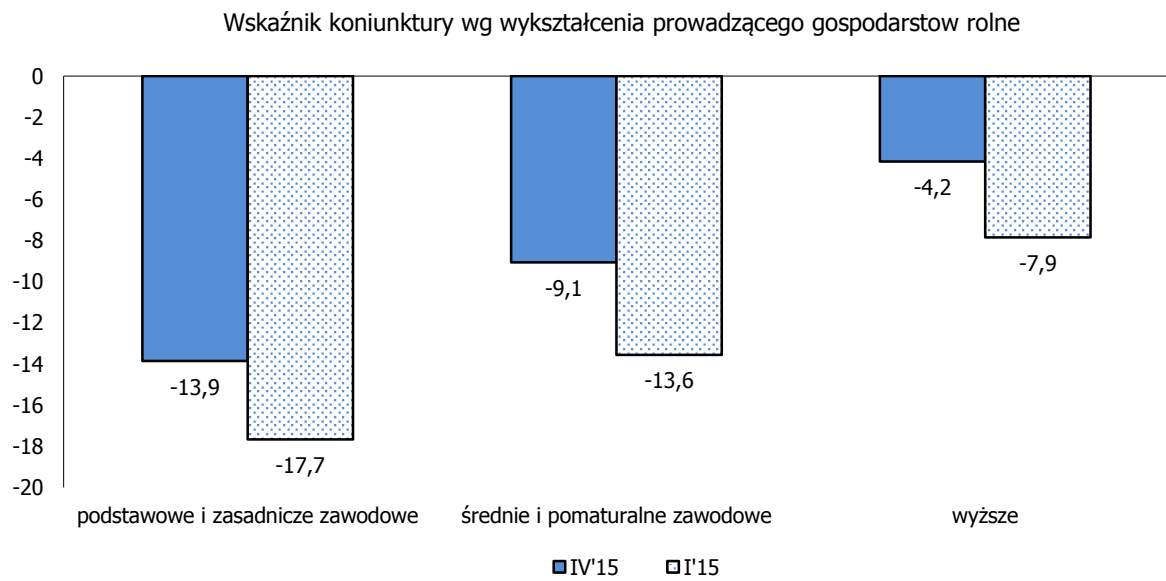
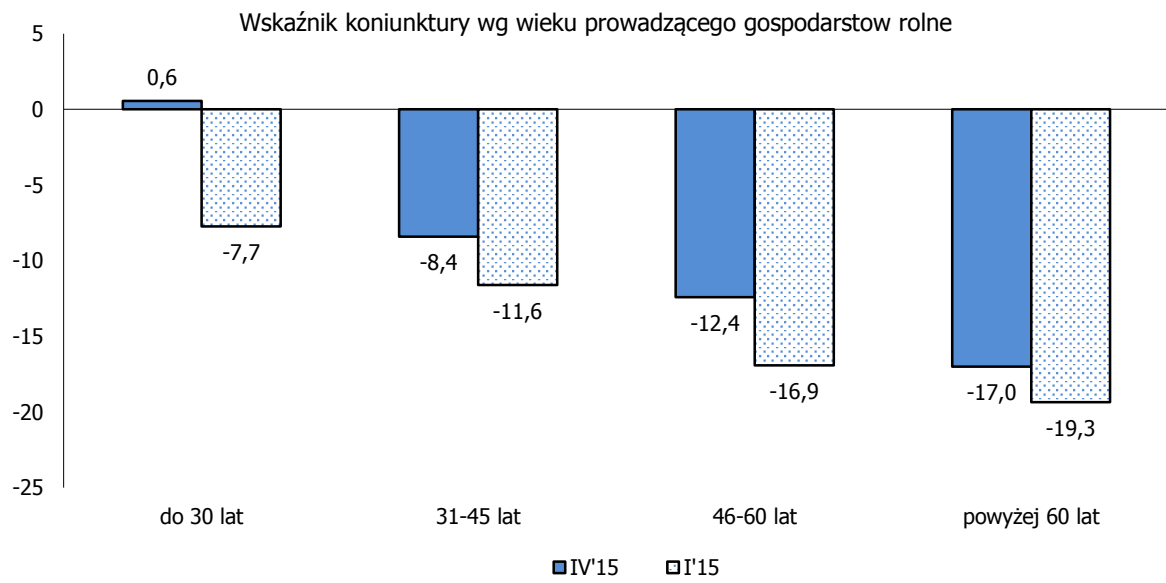
WSKAŹNIK KONIUNKTURY

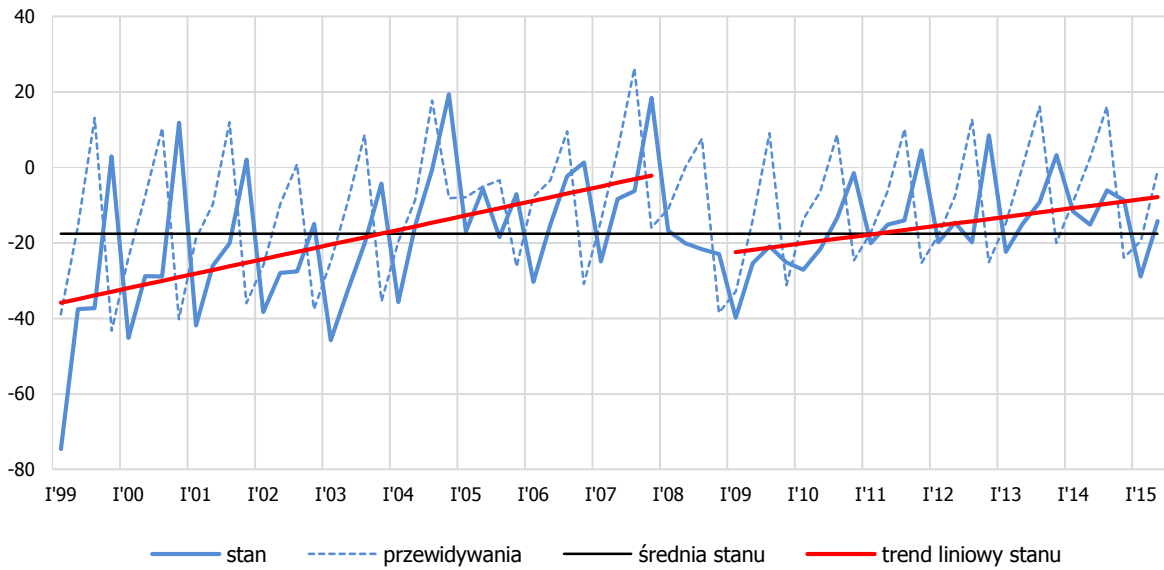
	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
Wskaźnik koniunktury	-4,7	-4,5	0,9	-4,4	-14,0	-10,0
Wskaźnik zaufania	4,5	3,3	4,0	-1,8	-1,6	2,0
Wskaźnik przychodów pieniężnych	-9,4	-8,3	-0,6	-5,7	-20,3	-15,9

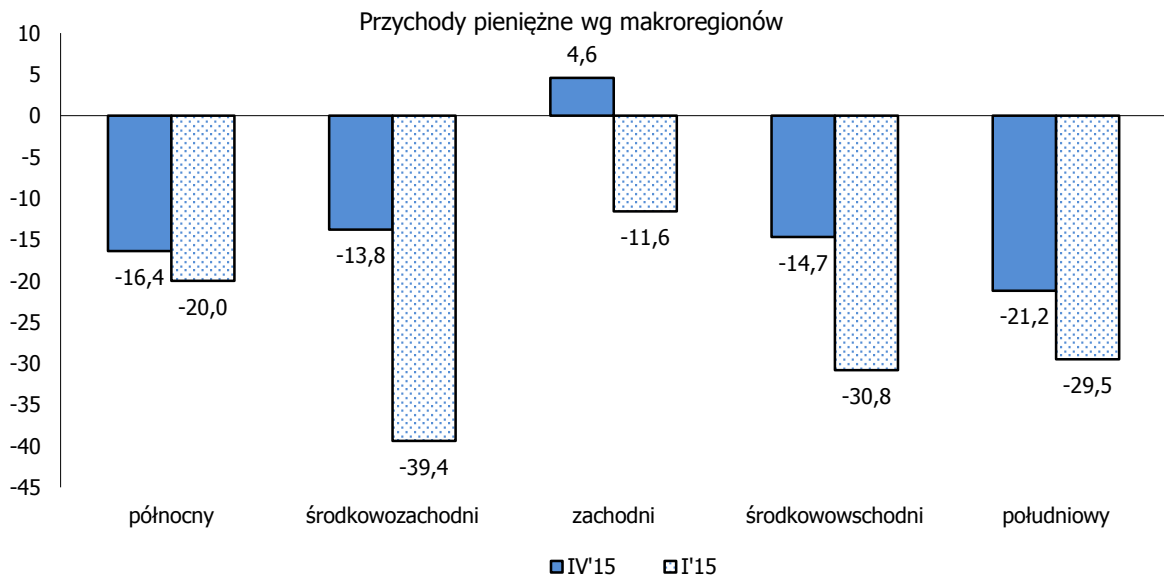

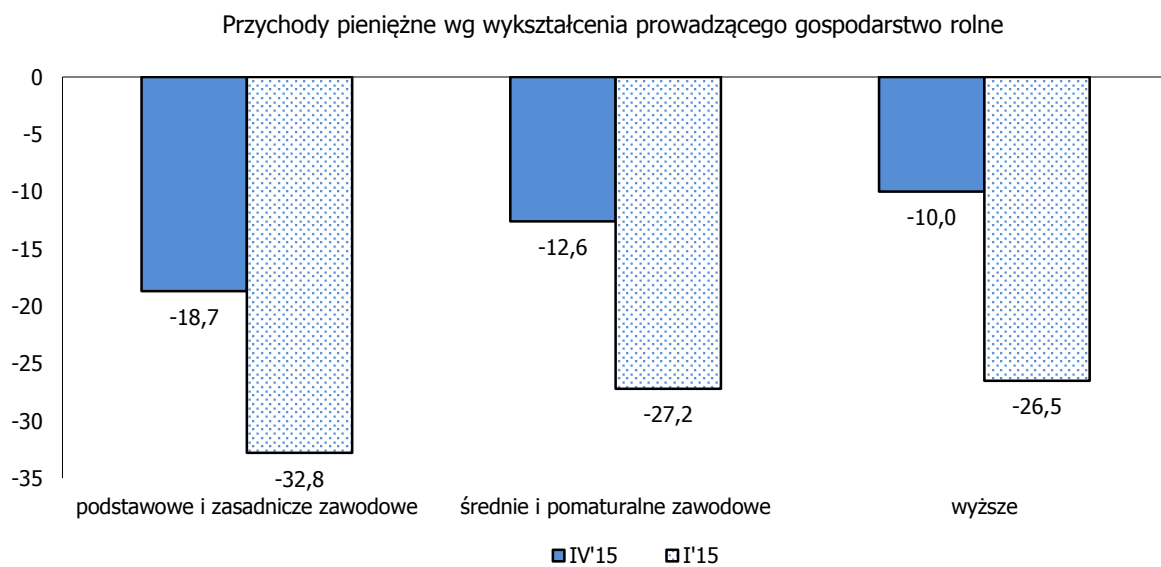
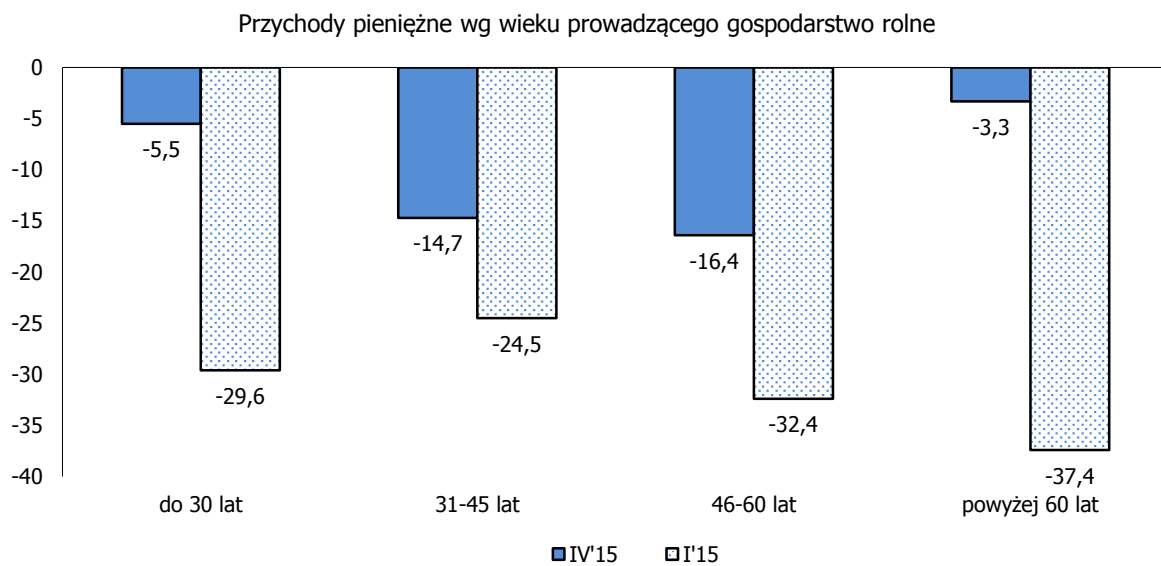
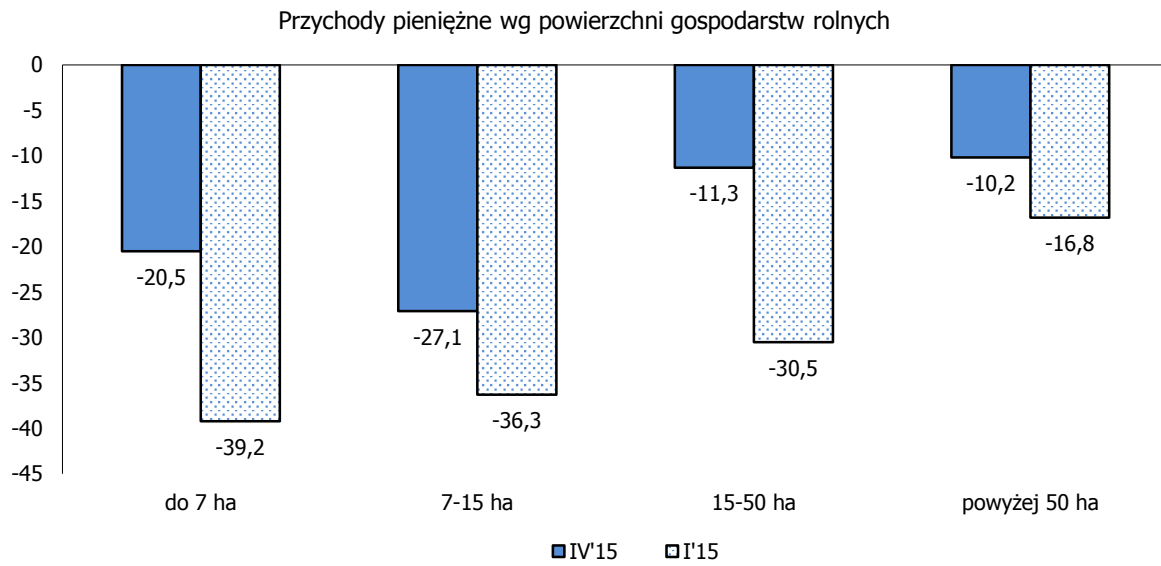

PRZYCHODY PIENIĘŻNE

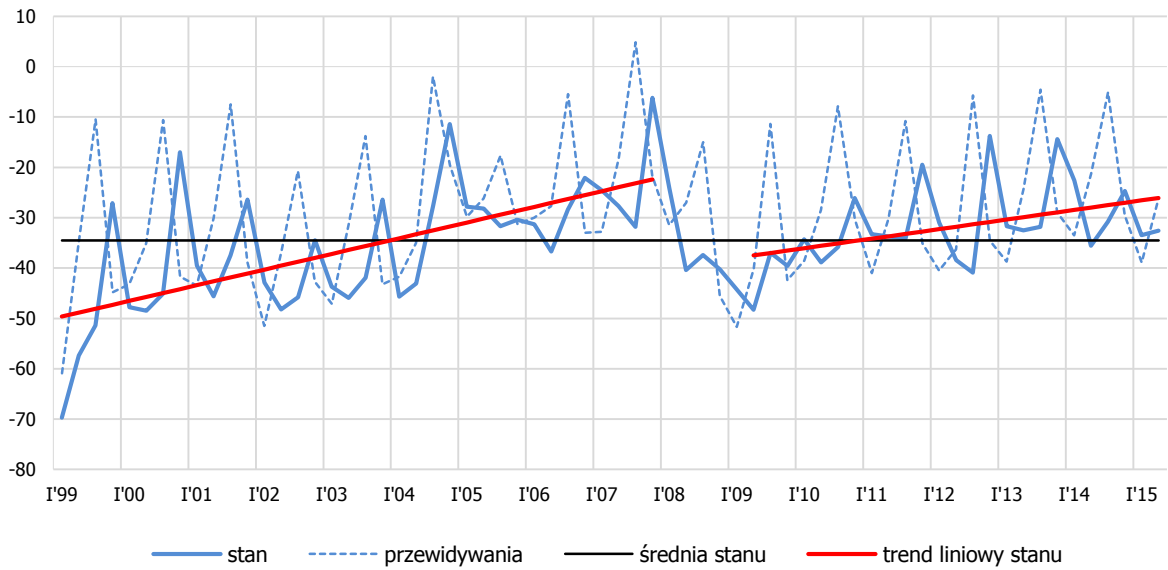

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15	przewidywania
saldo	-11,7	-15,2	-6,1	-8,7	-28,9	-14,2	-1,1
wzrosły	24,0	20,8	25,1	29,2	17,9	20,9	28,9
nie zmieniły się	40,2	43,1	43,8	32,9	35,3	43,9	41,1
zmały	35,7	36,0	31,2	37,9	46,8	35,1	30,0
brak	7,1	8,7	7,6	5,7	7,8	7,6	4,8

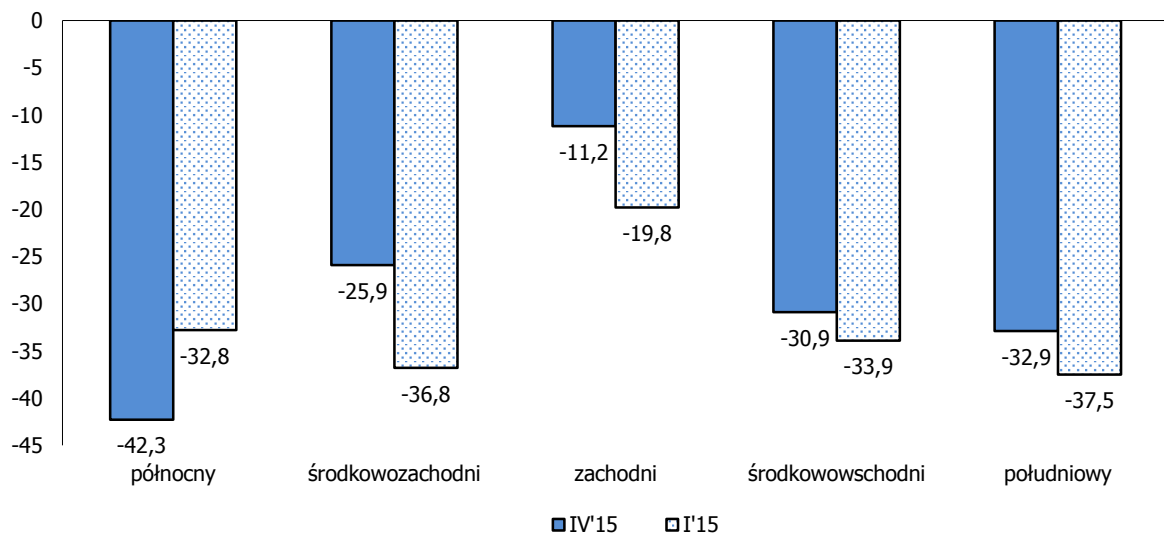

OSZCZĘDNOŚCI

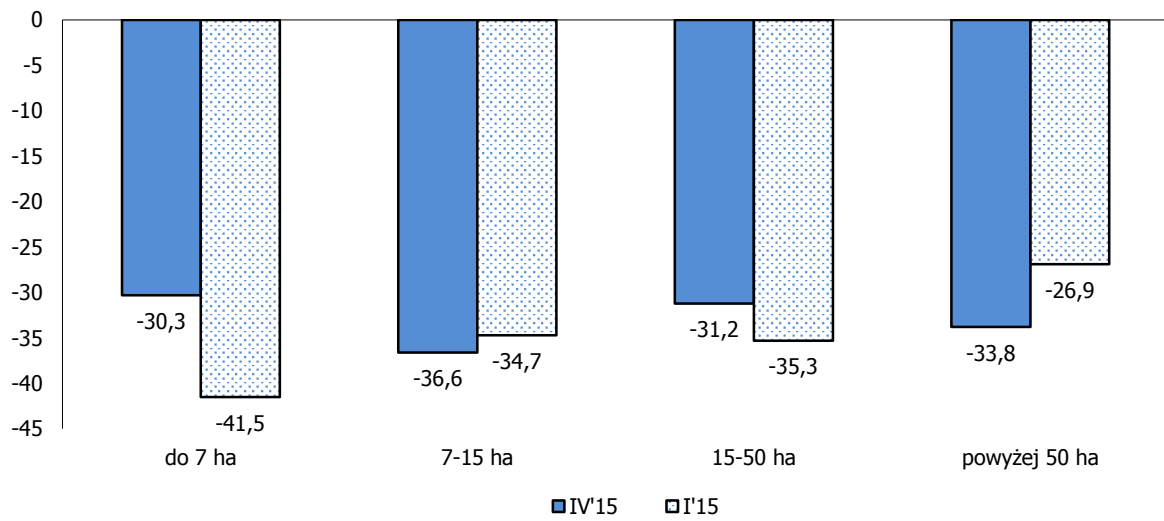

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15	przewidywania
saldo	-22,6	-35,6	-30,8	-24,7	-33,5	-32,6	-26,1
wzrosły	16,1	10,0	12,7	17,2	11,8	10,3	15,0
nie zmieniły się	45,2	44,4	43,7	40,9	43,0	46,8	44,0
zmały	38,7	45,6	43,5	41,9	45,3	42,9	41,1
brak	17,6	19,0	20,0	19,2	20,6	17,6	18,2

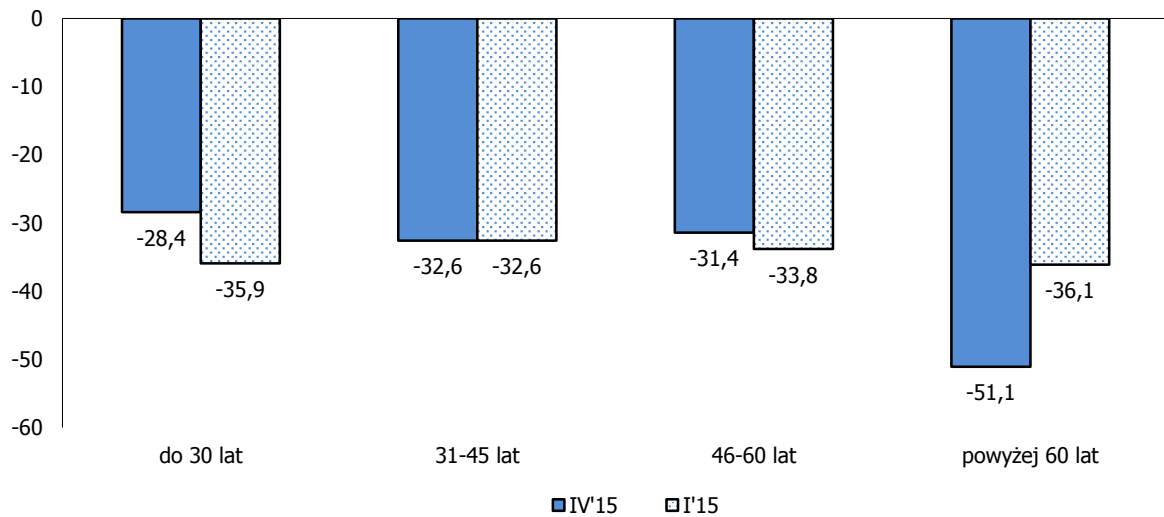
Oszczędności wg makroregionów

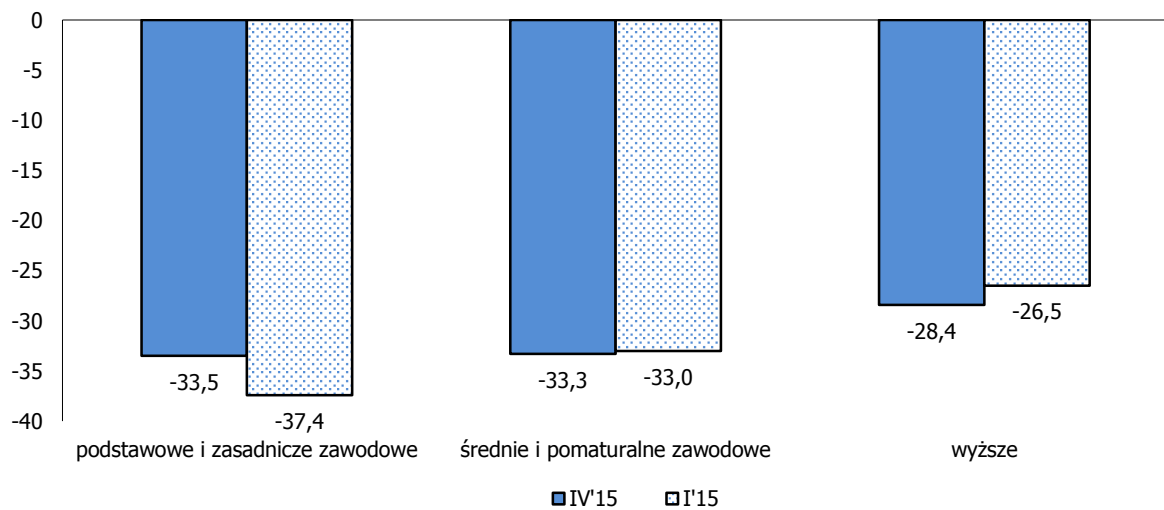
Oszczędności wg powierzchni gospodarstw rolnych

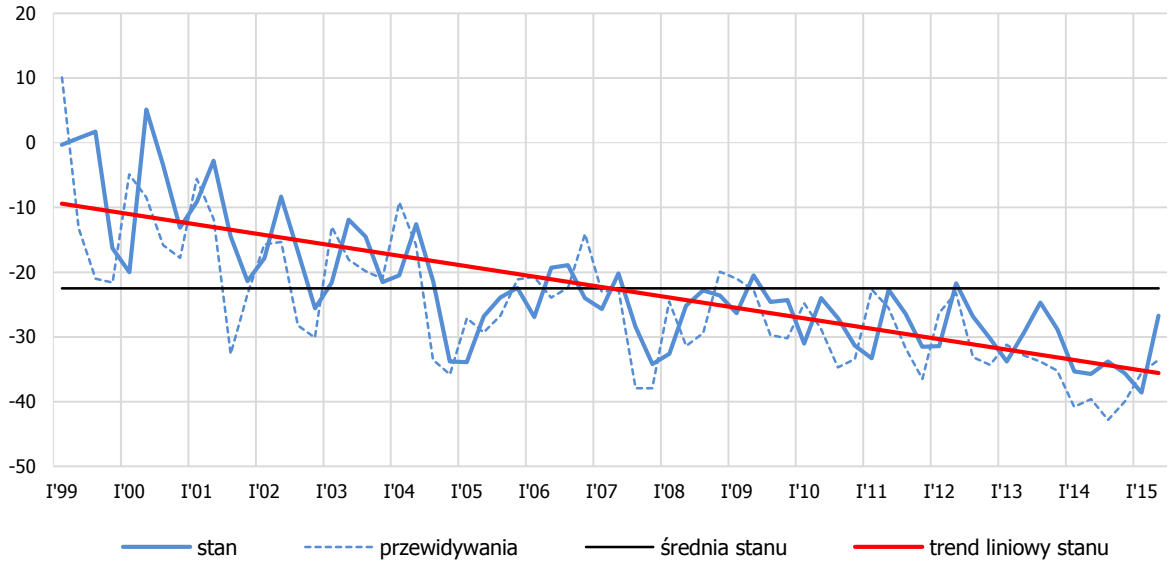
Oszczędności wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Oszczędności wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

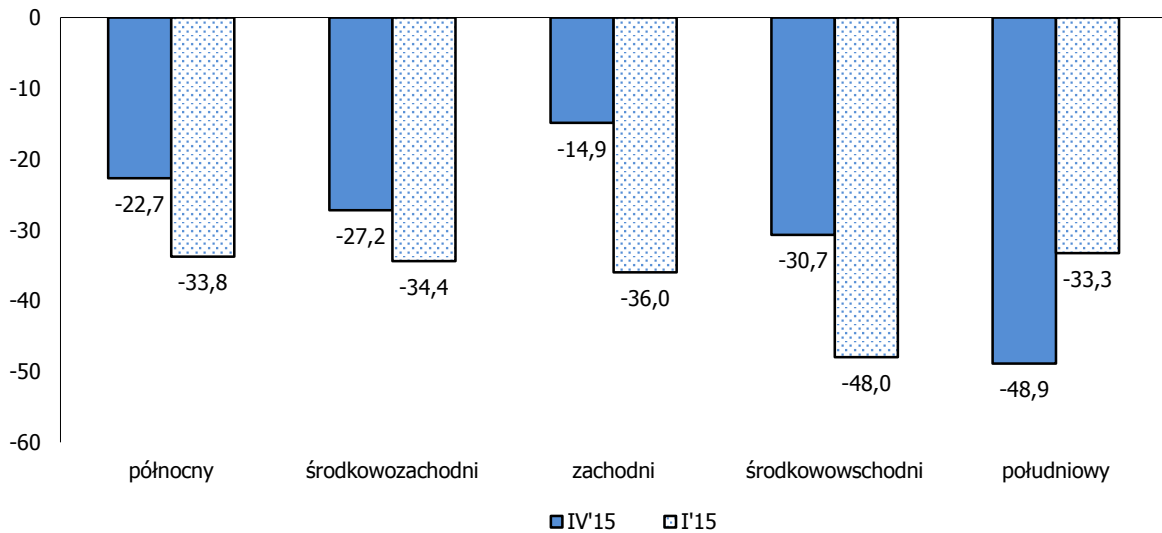

ZADŁUŻENIE

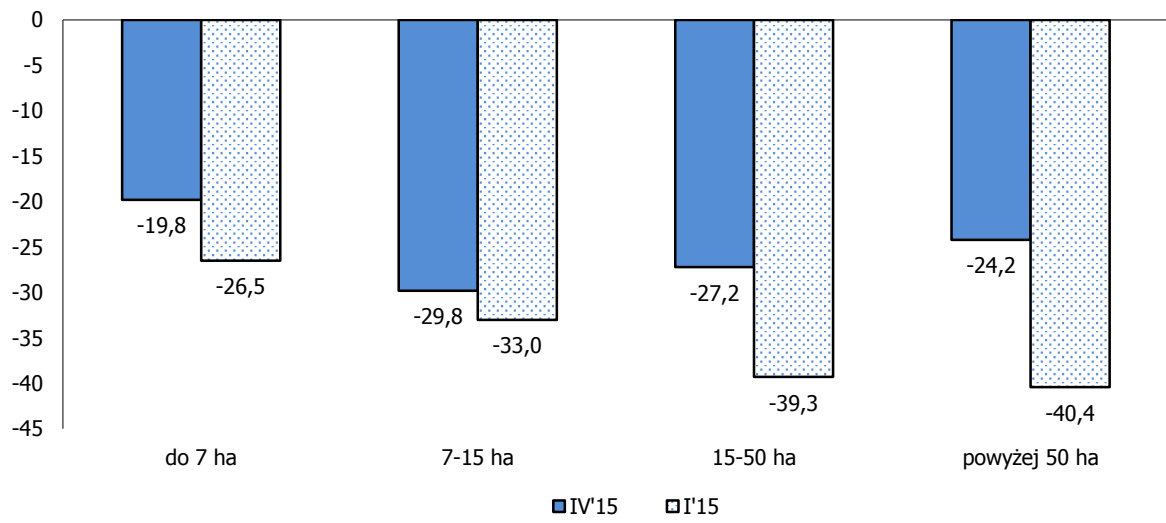

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15	przewidywania
saldo	-35,3	-35,7	-33,8	-35,6	-38,6	-26,7	-33,5
wzrosły	13,5	11,8	13,0	13,1	11,4	13,0	12,3
nie zmieniły się	37,7	40,7	40,2	38,1	38,6	47,4	41,9
zmały	48,8	47,5	46,8	48,7	50,0	39,7	45,8
brak	30,3	32,9	29,5	30,1	30,2	32,9	32,6

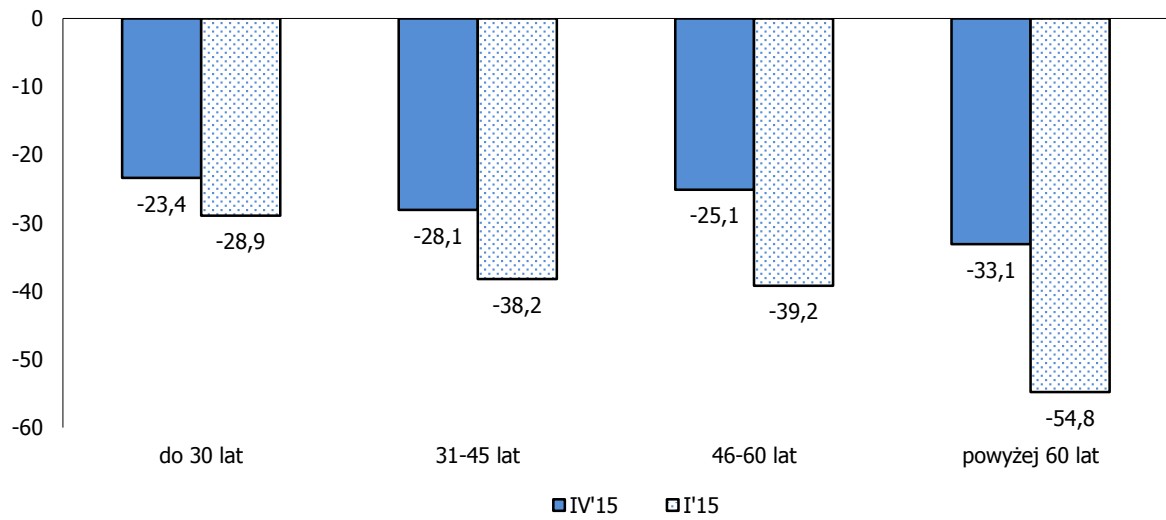
Zadłużenie wg makroregionów

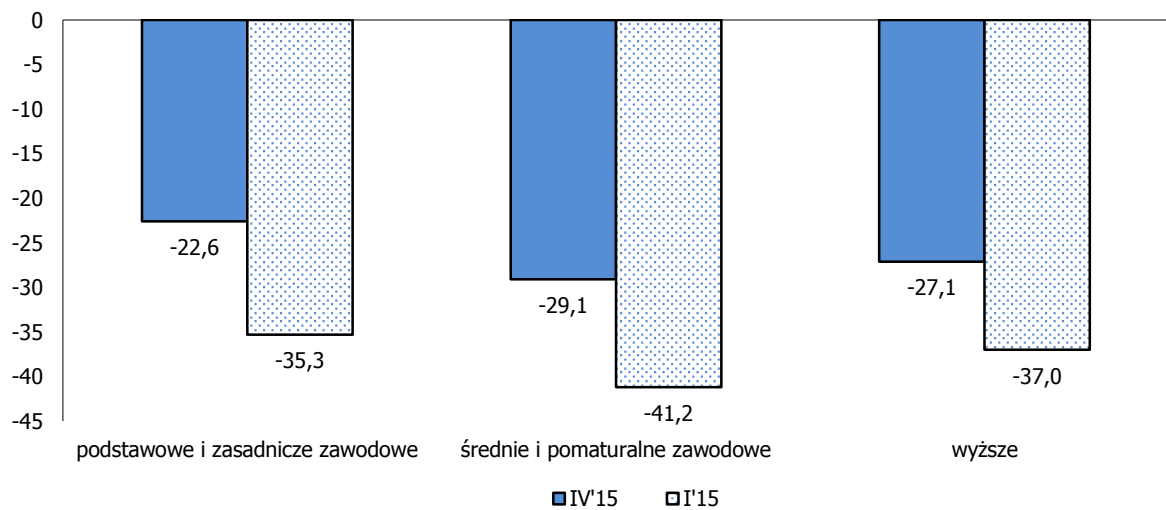
Zadłużenie wg powierzchni gospodarstw rolnych

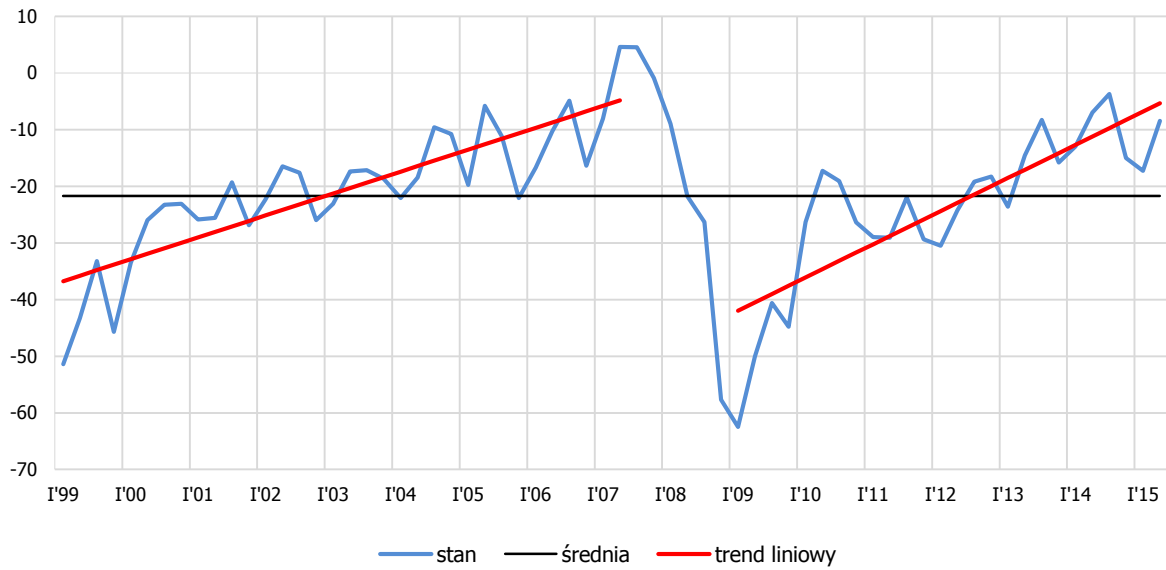
Zadłużenie wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Zadłużenie wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

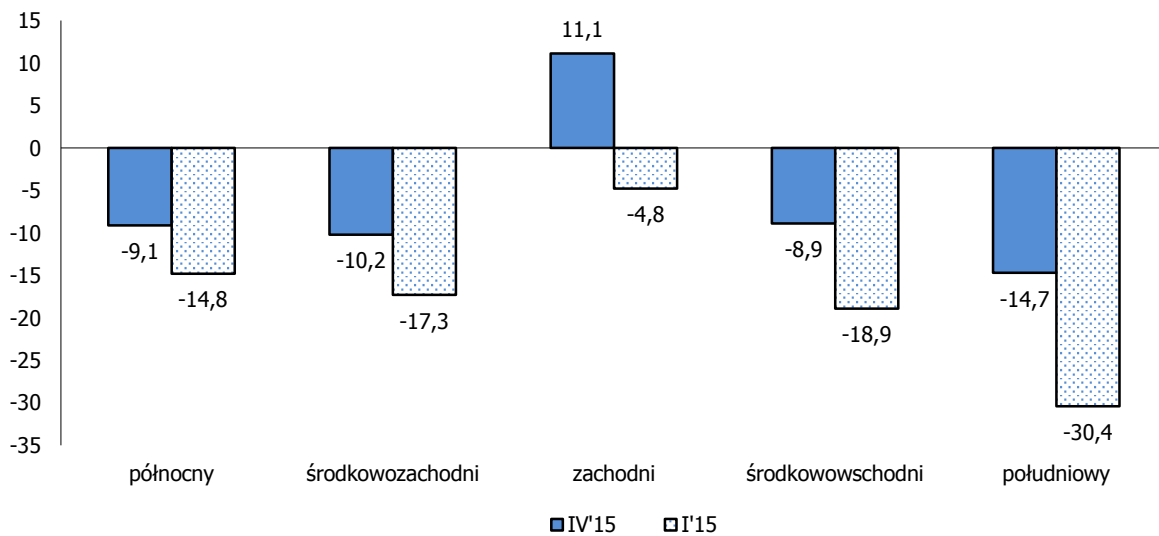

ZAKUPY NAWOZÓW MINERALNYCH

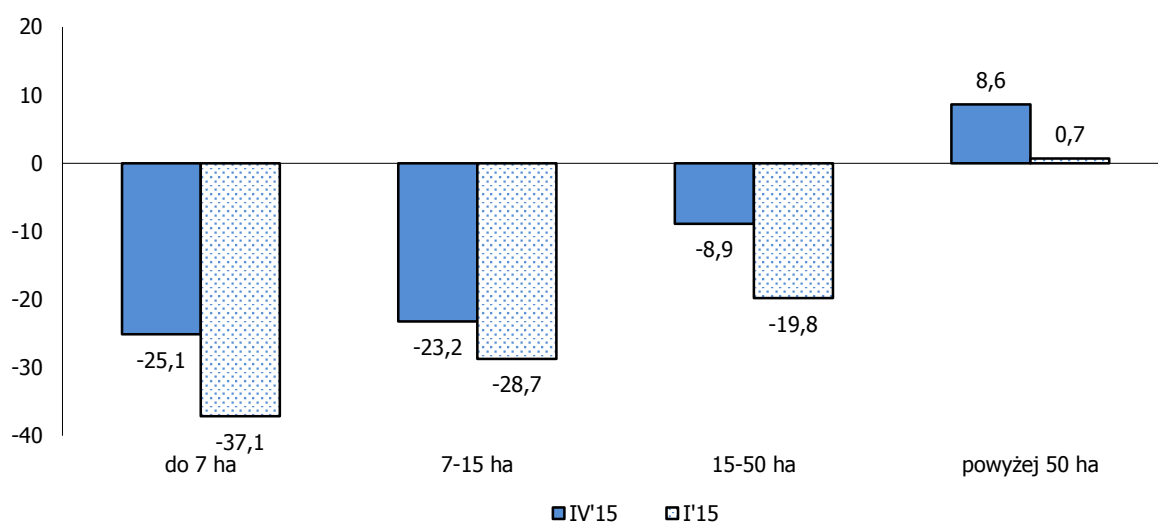

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
saldo	-13,0	-7,0	-3,7	-15,0	-17,3	-8,5
wzrosły	13,3	17,1	18,6	14,4	11,4	14,2
nie zmieniły się	60,4	58,8	59,1	56,2	60,0	63,1
zmały	26,3	24,1	22,3	29,4	28,7	22,7
nie dokonano	10,9	3,9	4,6	10,1	12,1	4,5

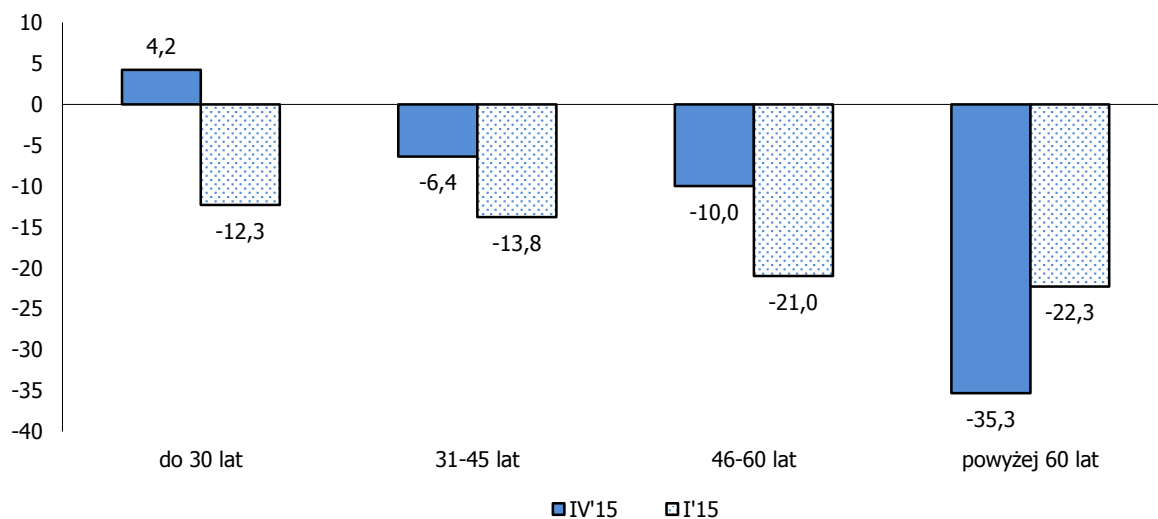
Zakupy nawozów wg makroregionów

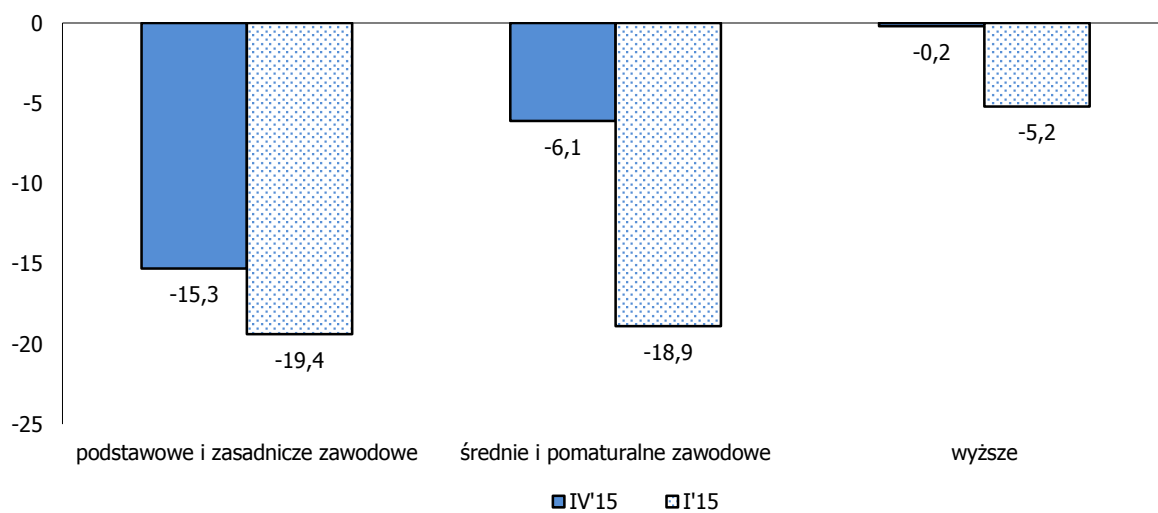
Zakupy nawozów wg powierzchni gospodarstw rolnych

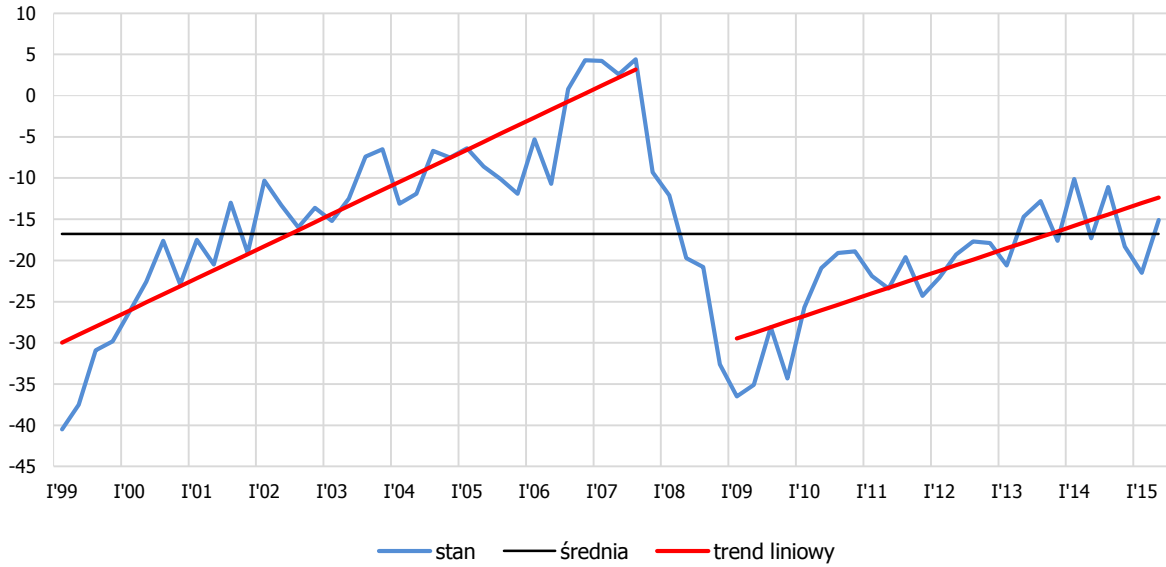
Zakupy nawozów wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Zakupy nawozów wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

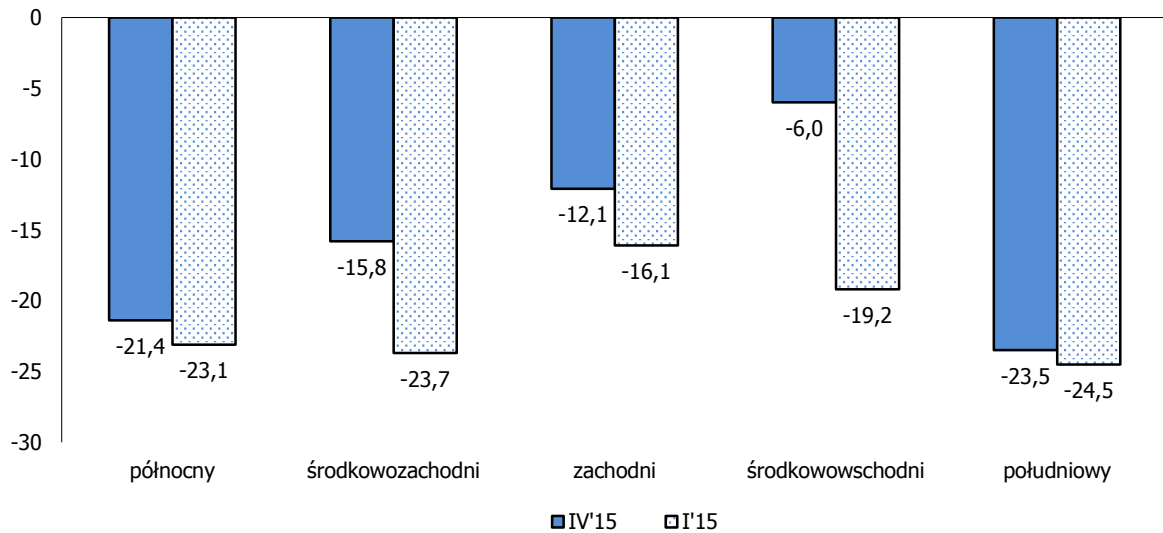

ZAKUPY PASZ TREŚCIWYCH

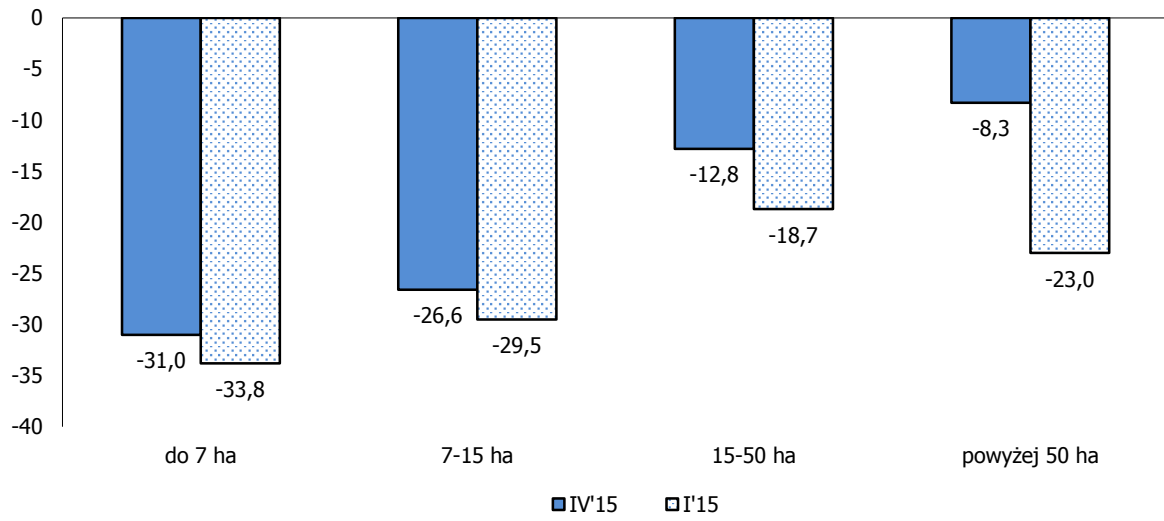

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
saldo	-10,1	-17,3	-11,1	-18,3	-21,5	-15,1
wzrosły	13,7	12,6	15,0	10,5	9,5	11,1
nie zmieniły się	62,5	57,5	58,9	60,7	59,6	62,7
zmały	23,8	29,9	26,1	28,8	31,0	26,2
nie dokonano	31,0	26,5	27,0	29,6	29,6	29,2

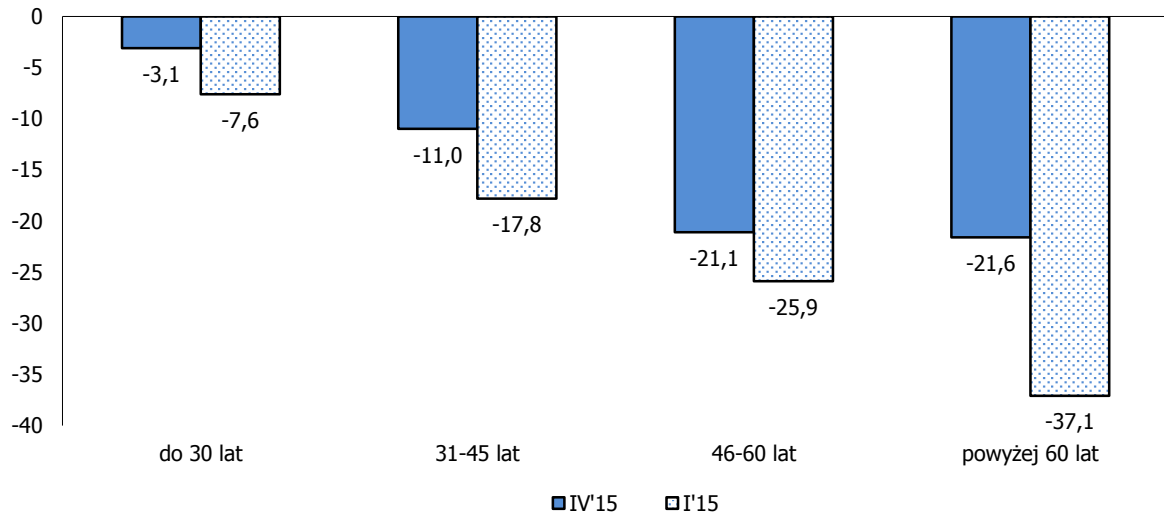
Zakupy pasz wg makroregionów

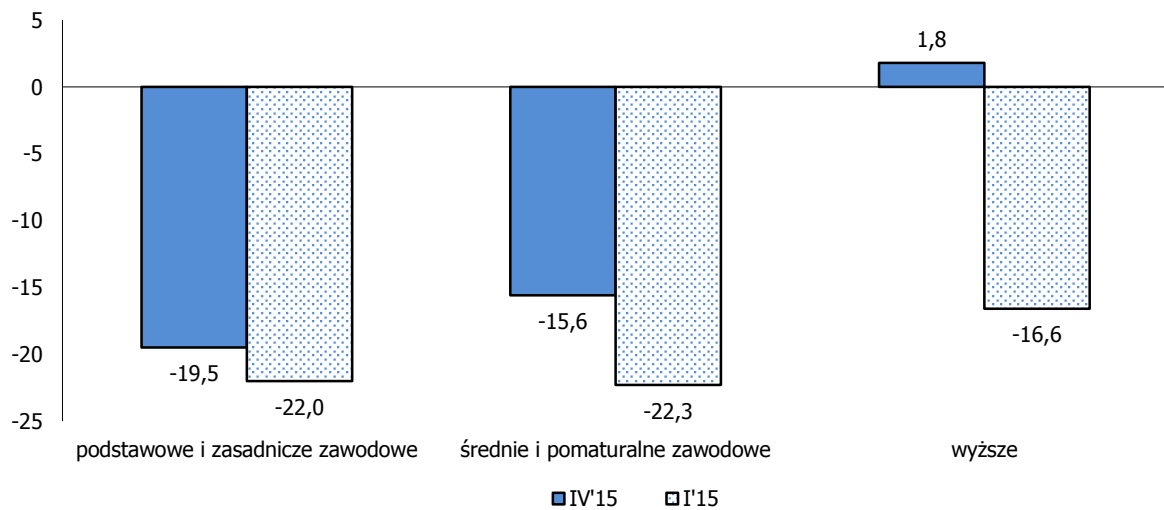
Zakupy pasz wg powierzchni gospodarstw rolnych

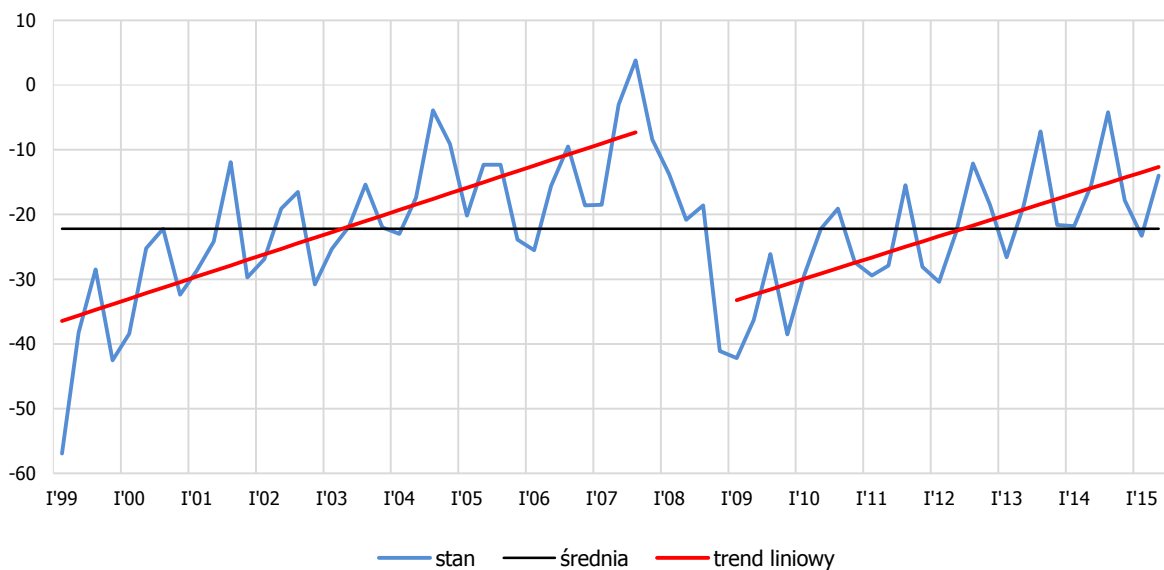
Zakupy pasz wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Zakupy pasz wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

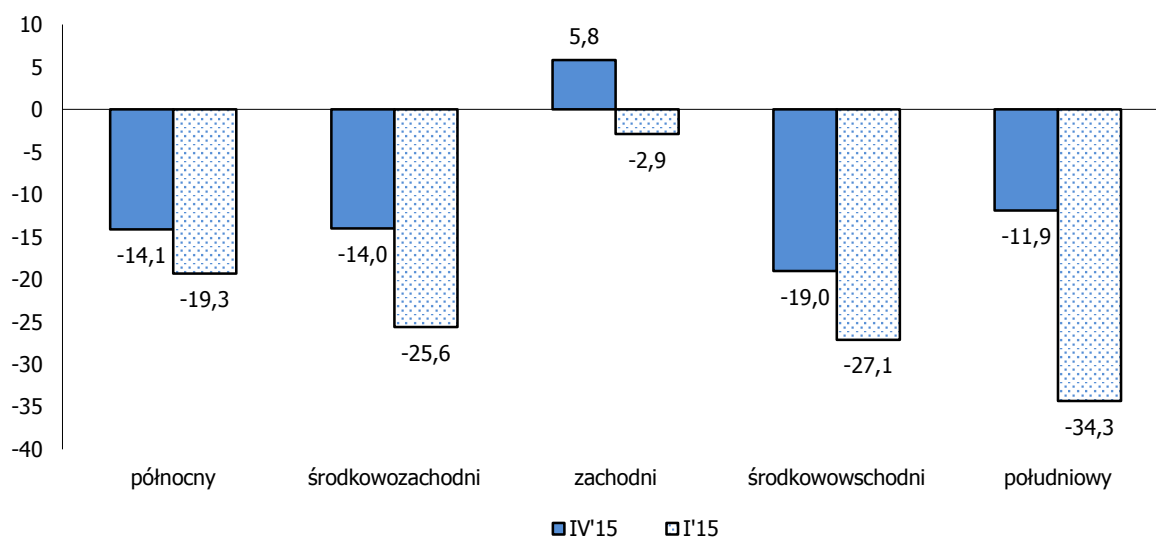

ZAKUPY ŚRODKÓW OCHRONY ROŚLIN

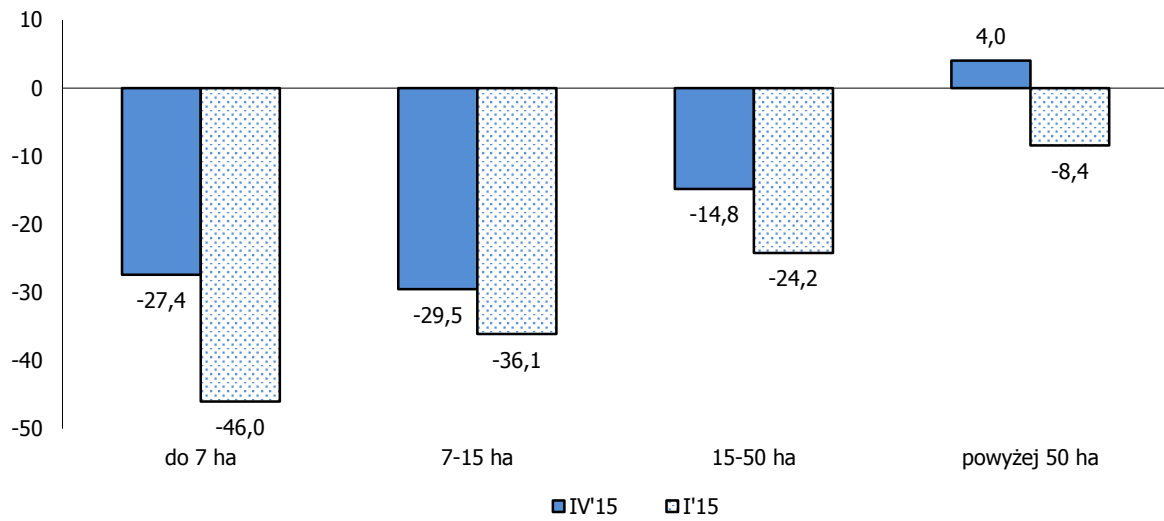

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
saldo	-21,8	-15,5	-4,2	-17,8	-23,3	-14,0
wzrosły	9,5	13,7	19,8	13,1	9,1	11,5
nie zmieniły się	59,3	57,1	56,2	56,0	58,5	63,1
zmały	31,3	29,2	24,0	30,9	32,4	25,5
nie dokonano	17,6	6,2	4,2	12,3	17,3	6,6

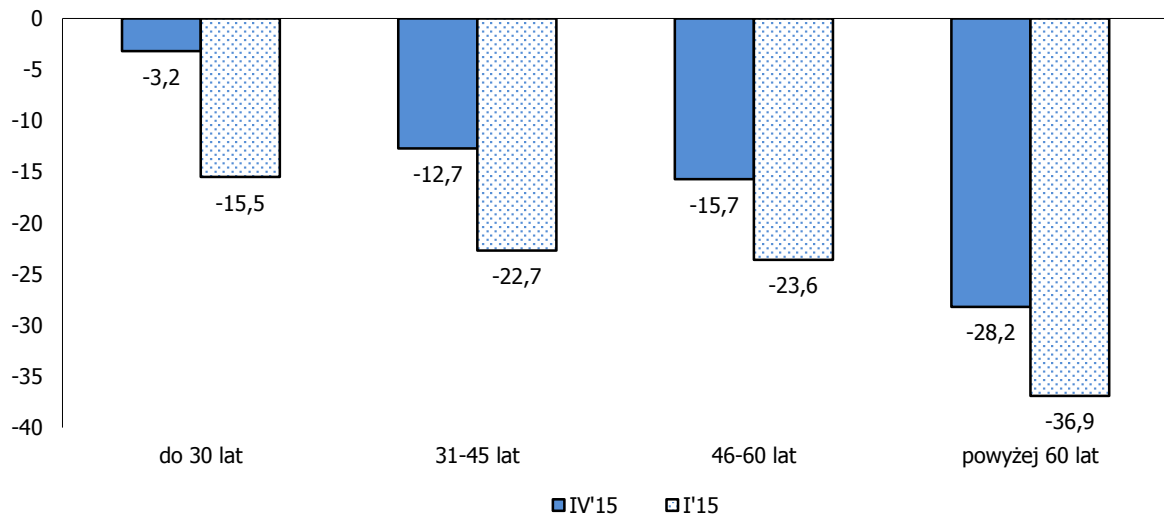
Zakupy środków ochrony roślin wg makroregionów

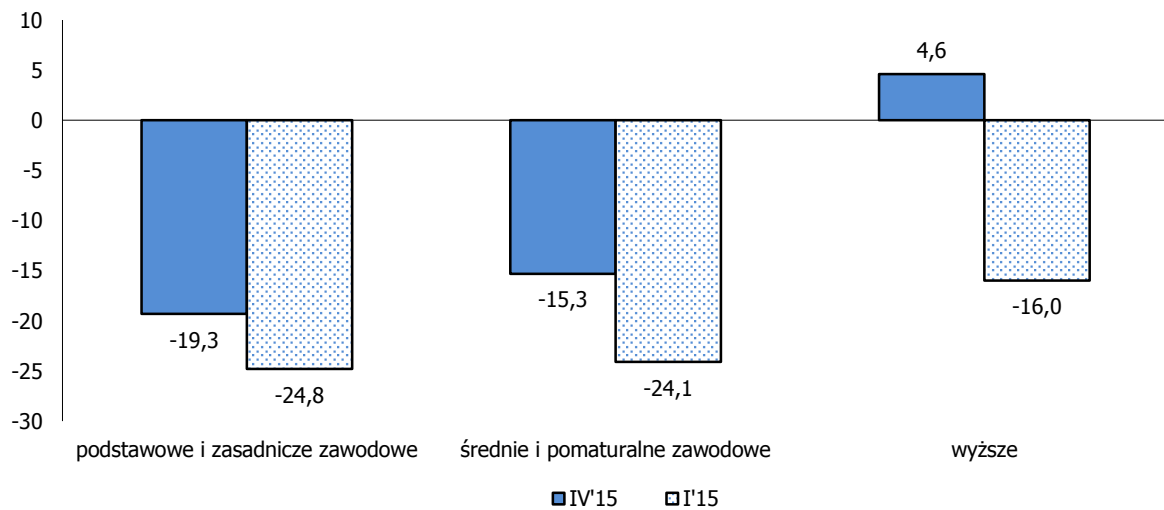
Zakupy środków ochrony roślin wg powierzchni gospodarstw rolnych

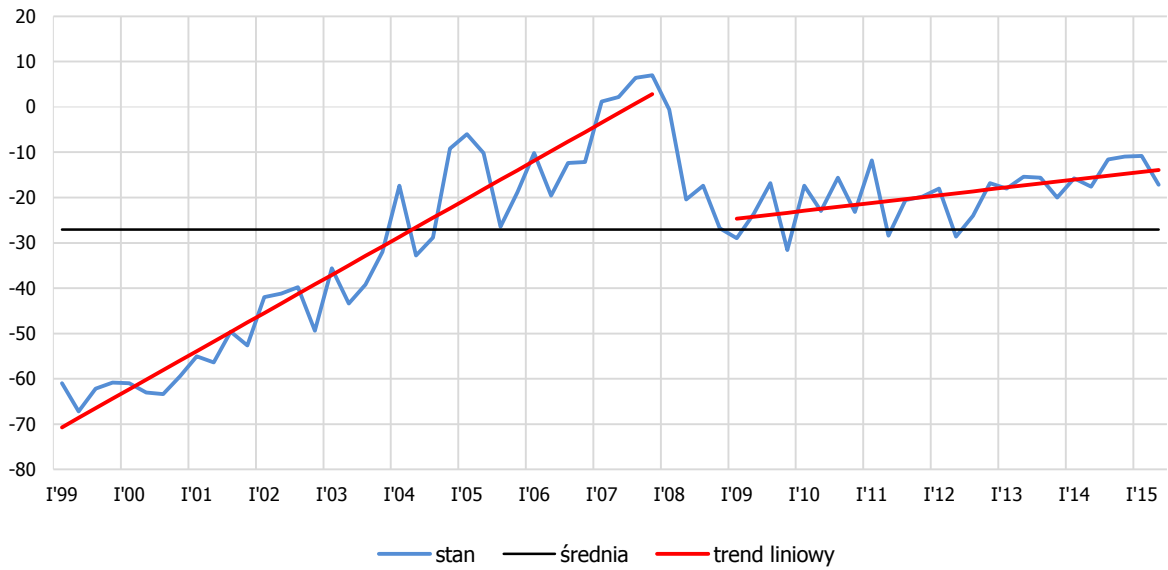
Zakupy środków ochrony roślin wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

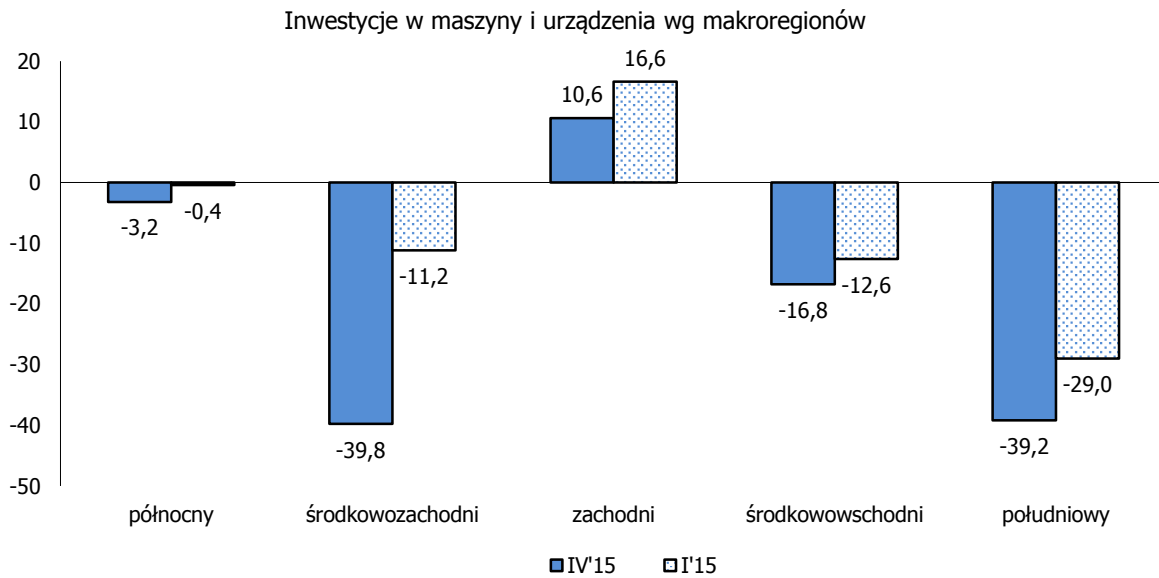
Zakupy środków ochrony roślin wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

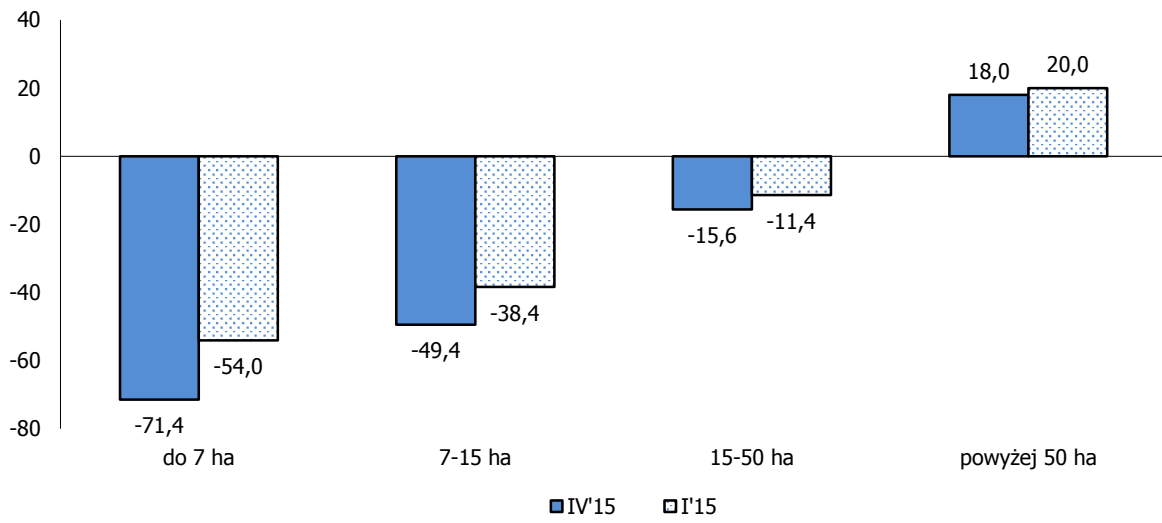
INWESTYCJE W MASZYNY I URZĄDZENIA

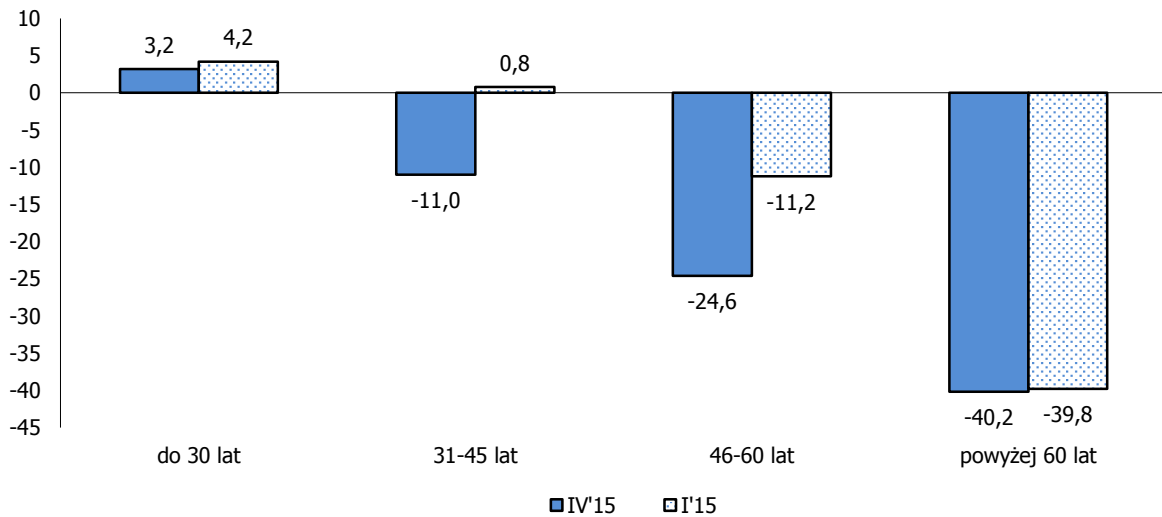
	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
dokonano	42,1	41,2	44,2	44,5	44,6	41,4
nie dokonano	57,9	58,8	55,8	55,5	55,4	58,6

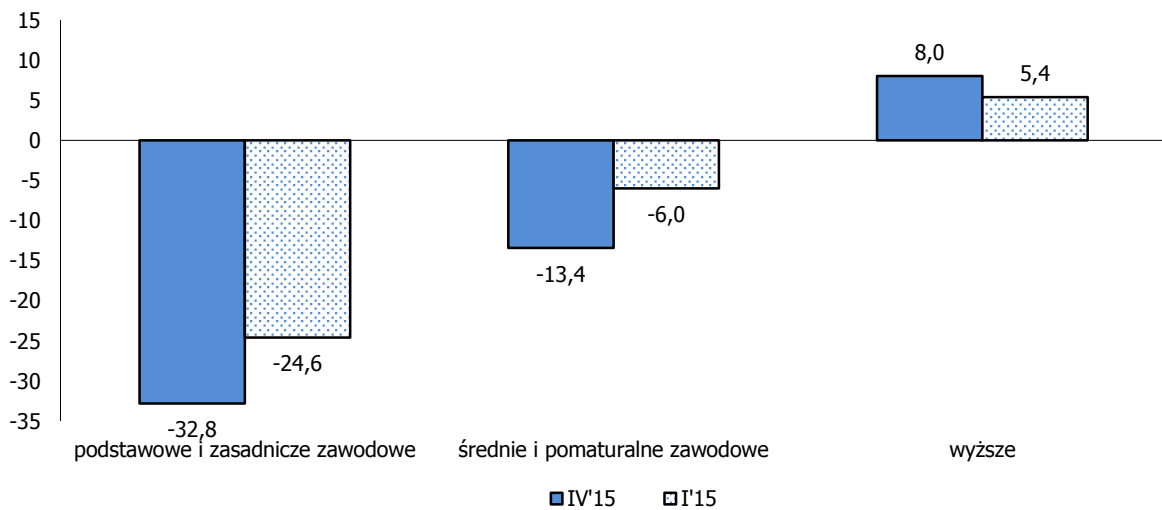
Inwestycje w maszyny i urządzenia wg powierzchni gospodarstw rolnych

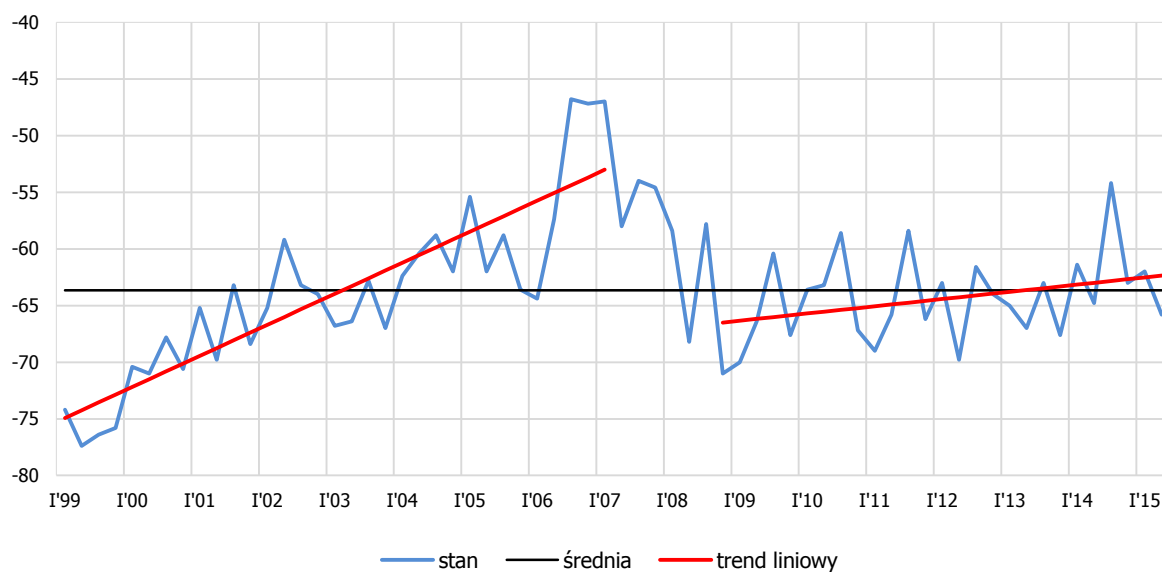
Inwestycje w maszyny i urządzenia wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Inwestycje w maszyny i urządzenia wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

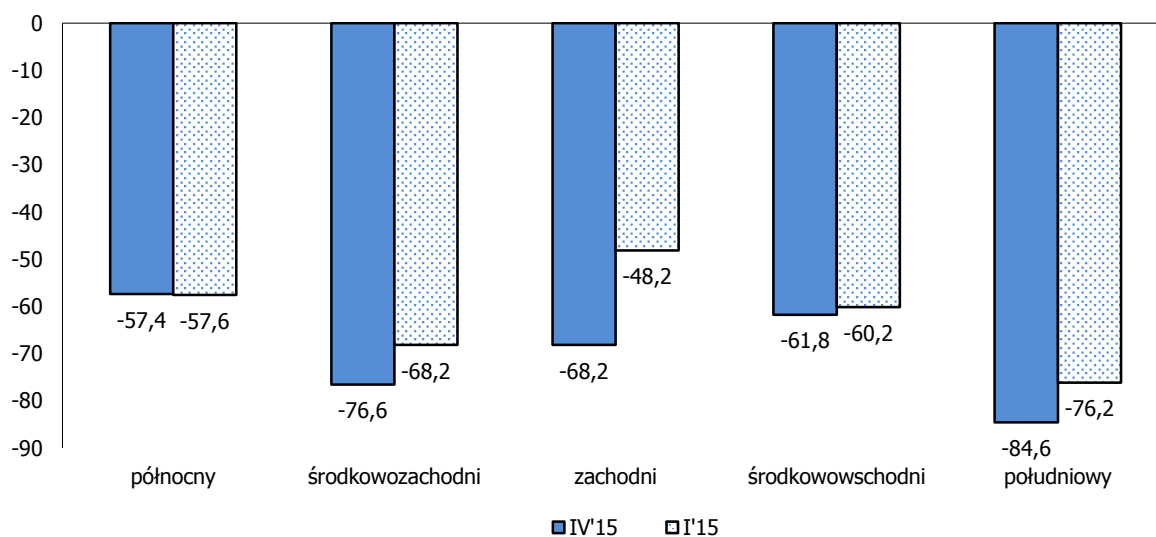

INWESTYCJE W BUDYNKI I BUDOWLE

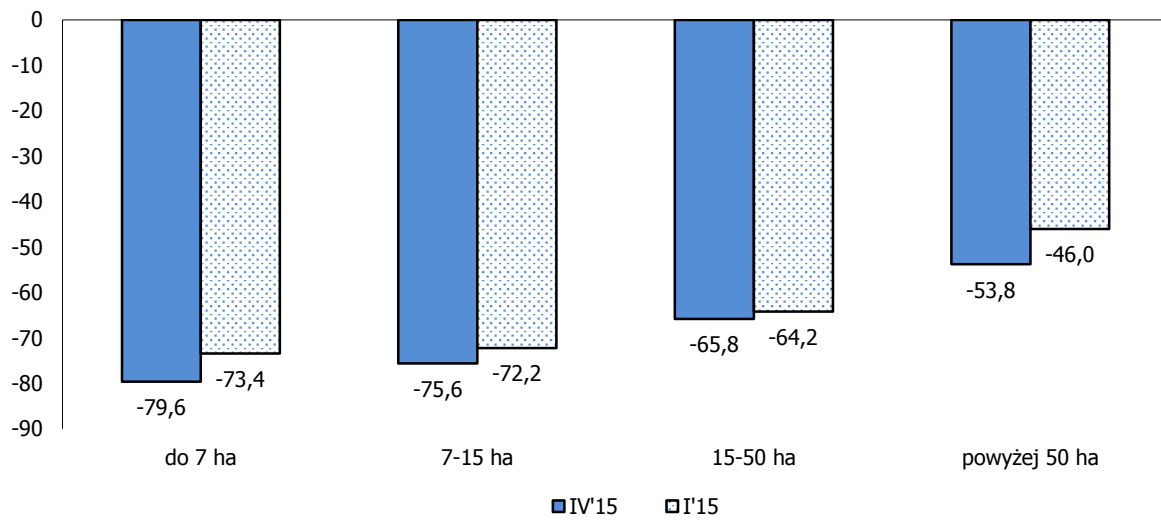

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
dokonano	19,3	17,6	22,9	18,5	19,0	17,1
nie dokonano	80,7	82,4	77,1	81,5	81,0	82,9

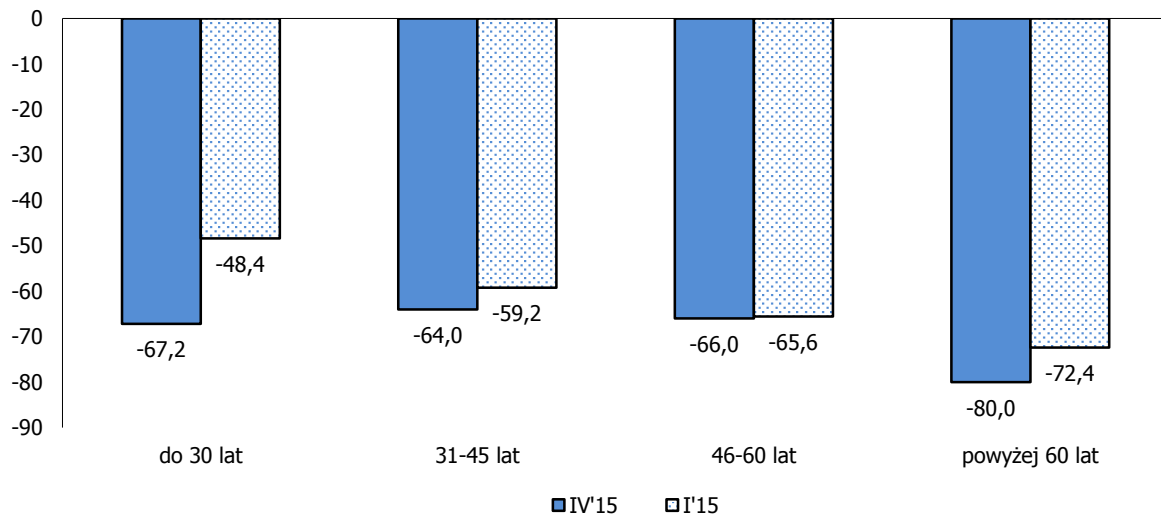
Inwestycje w budynki i budowlę wg makroregionów

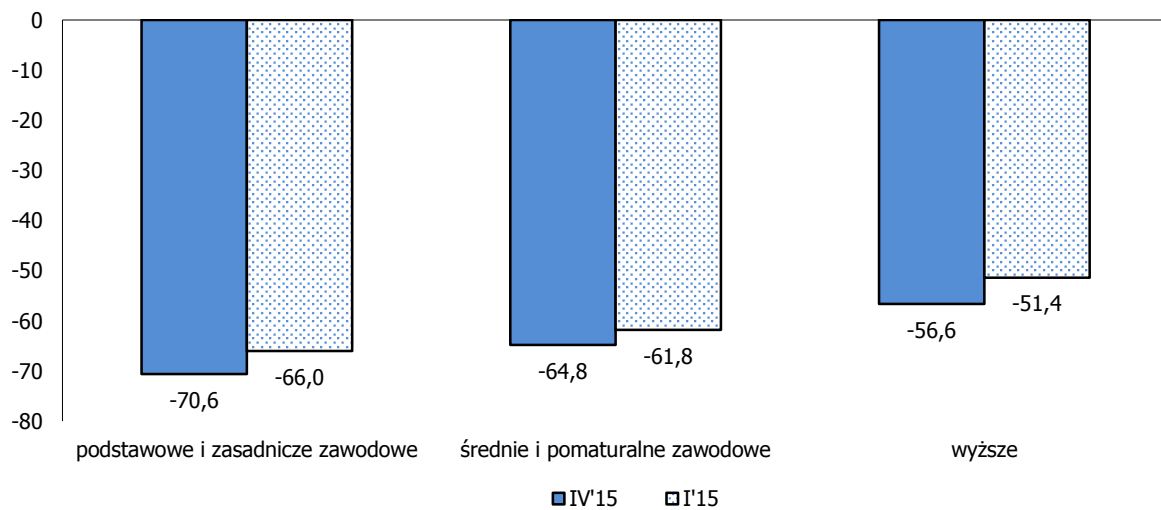
Inwestycje w budynki i budowle wg powierzchni gospodarstw rolnych

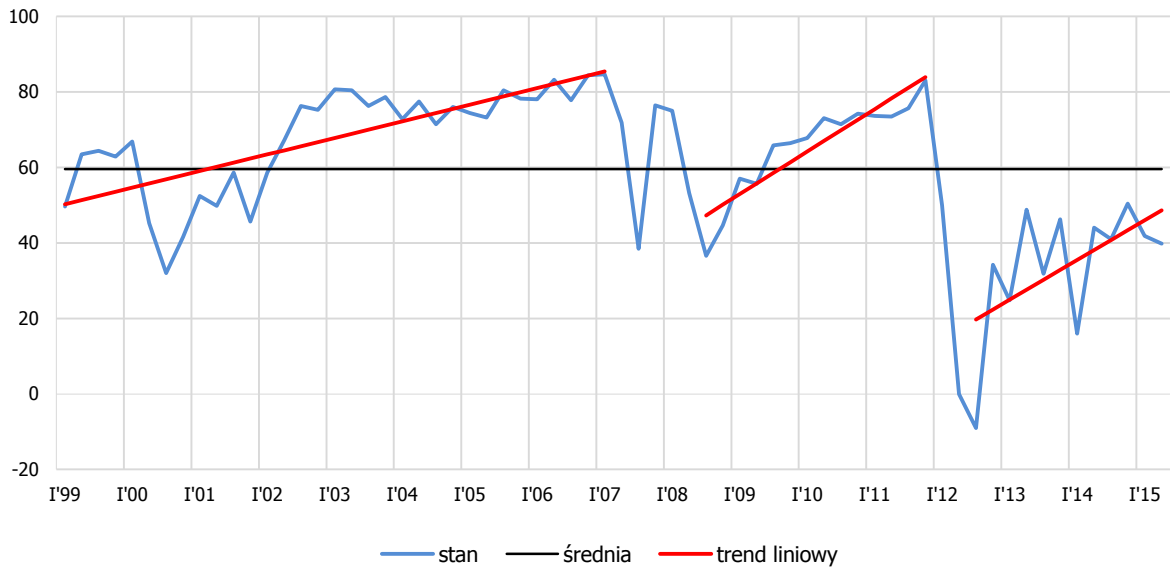
Inwestycje w budynki i budowle wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Inwestycje w budynki i budowle wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

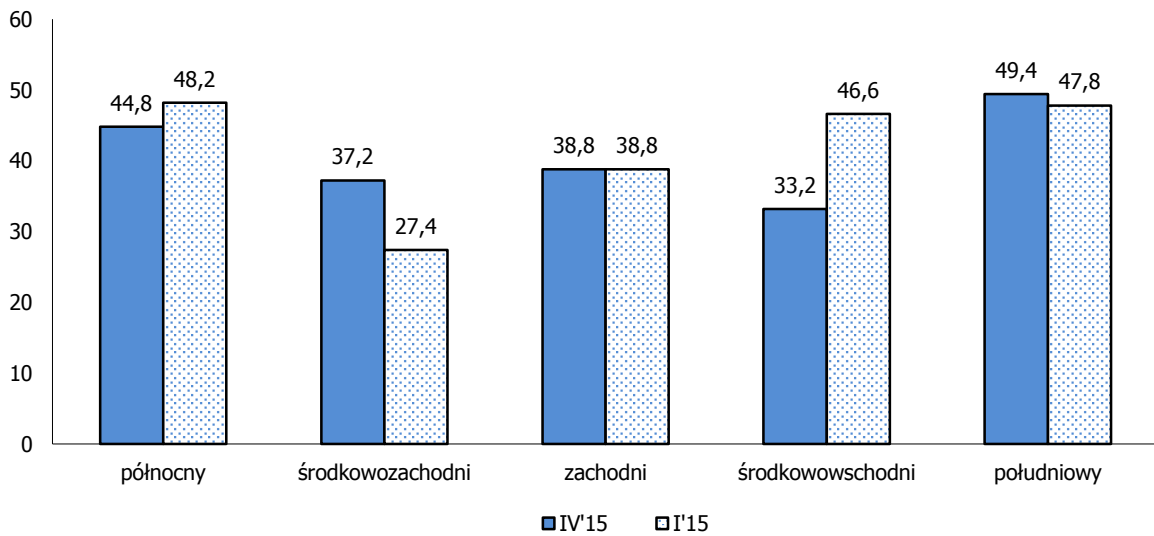

DOSTĘPNOŚĆ KREDYTÓW PREFERENCYJNYCH

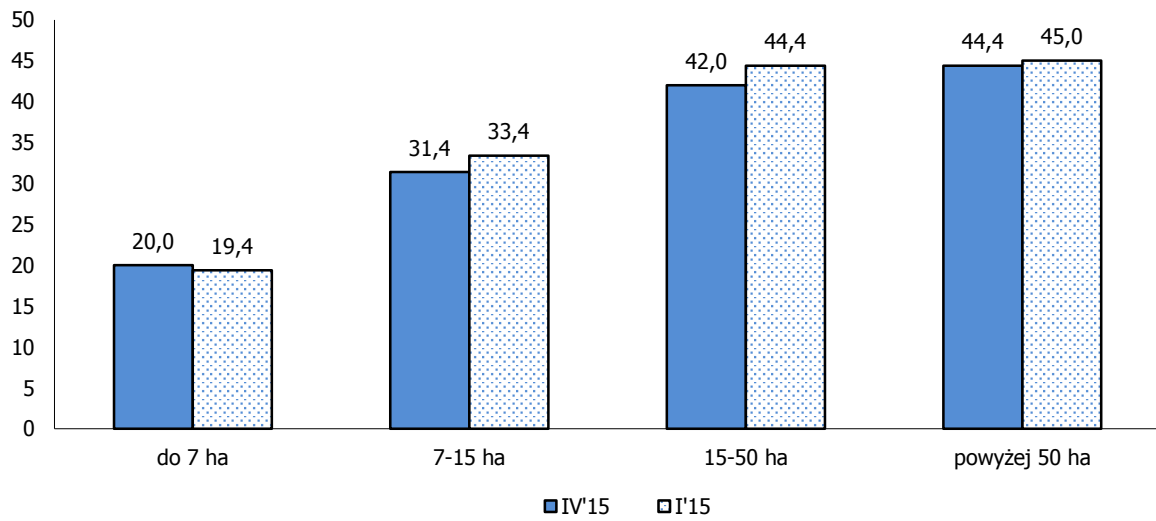

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
tak	58,0	72,0	70,5	75,2	70,9	69,9
nie	42,0	28,0	29,5	24,8	29,1	30,1

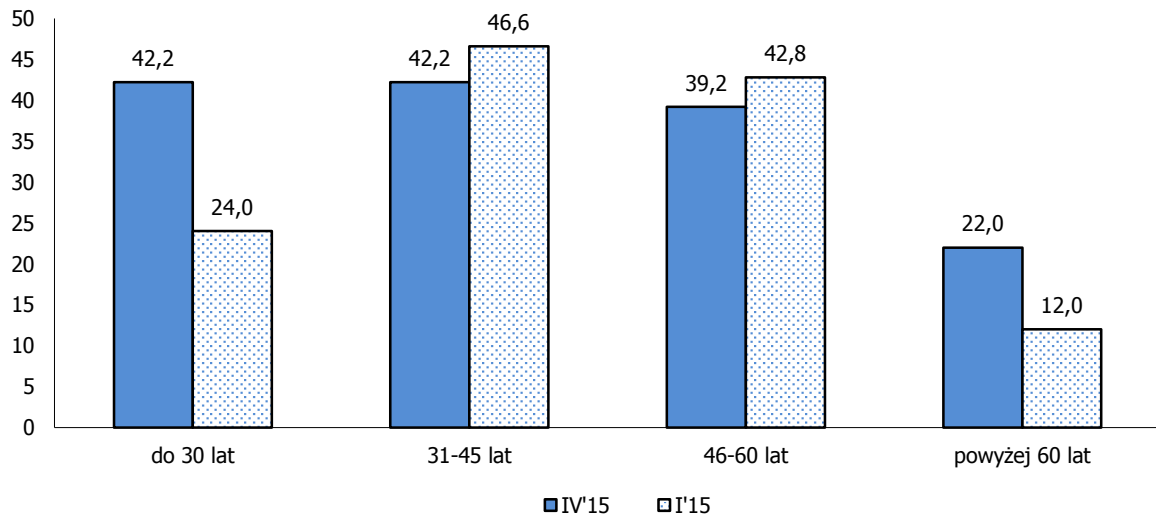
Dostępność kredytów preferencyjnych wg makroregionów

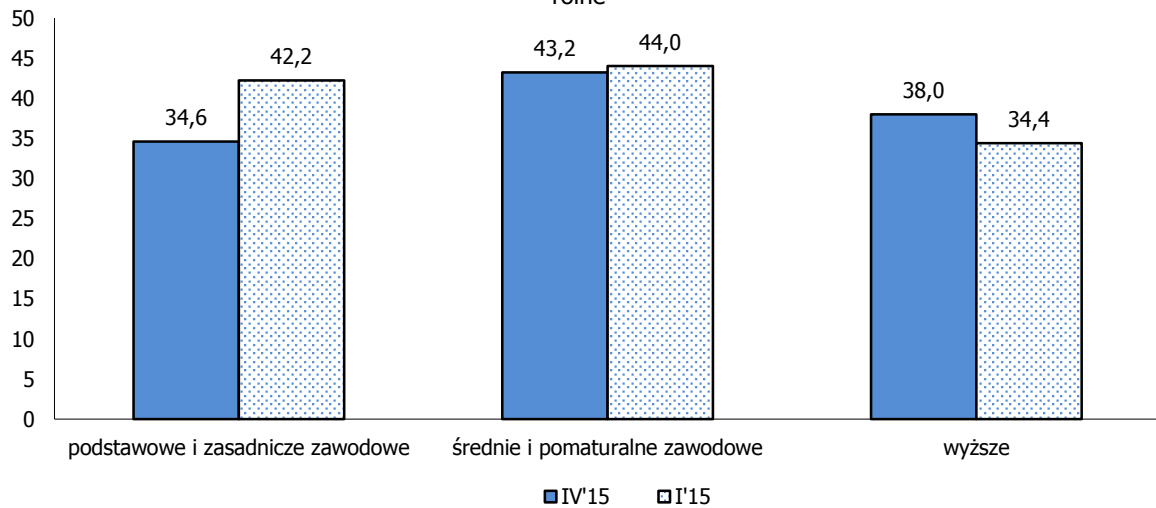
Dostępność kredytów preferencyjnych wg powierzchni gospodarstw rolnych

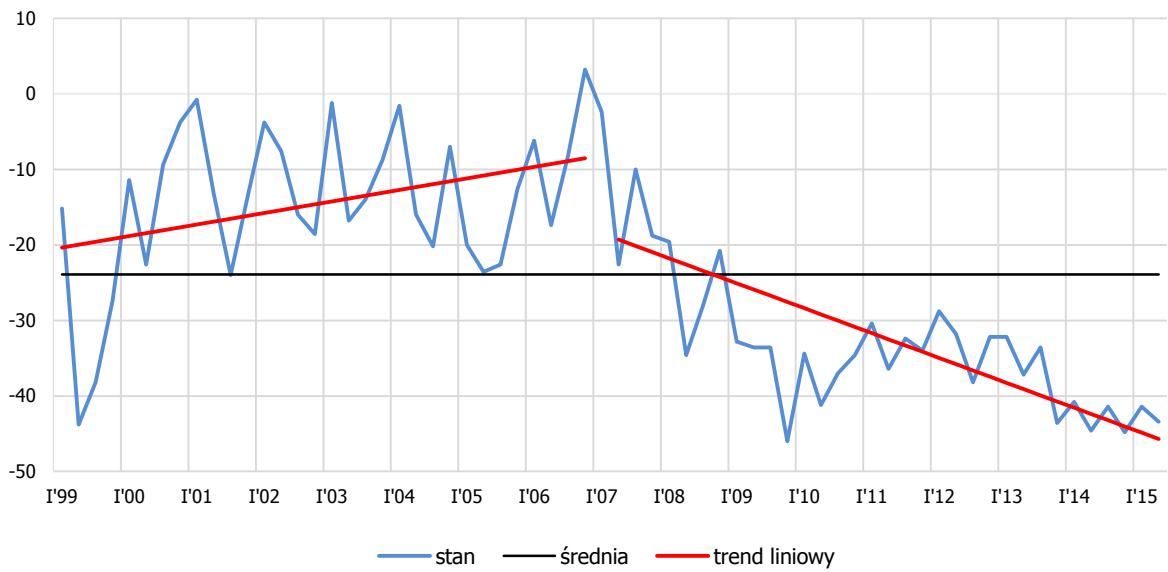
Dostępność kredytów preferencyjnych wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Dostępność kredytów preferencyjnych wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

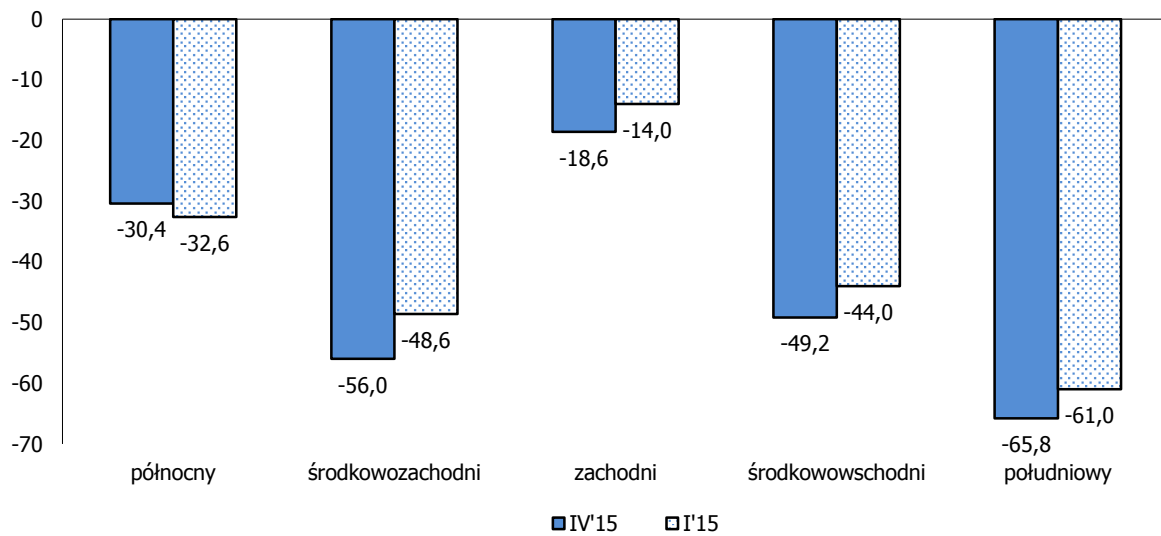

ZAMIAR WZIĘCIA KREDYTU

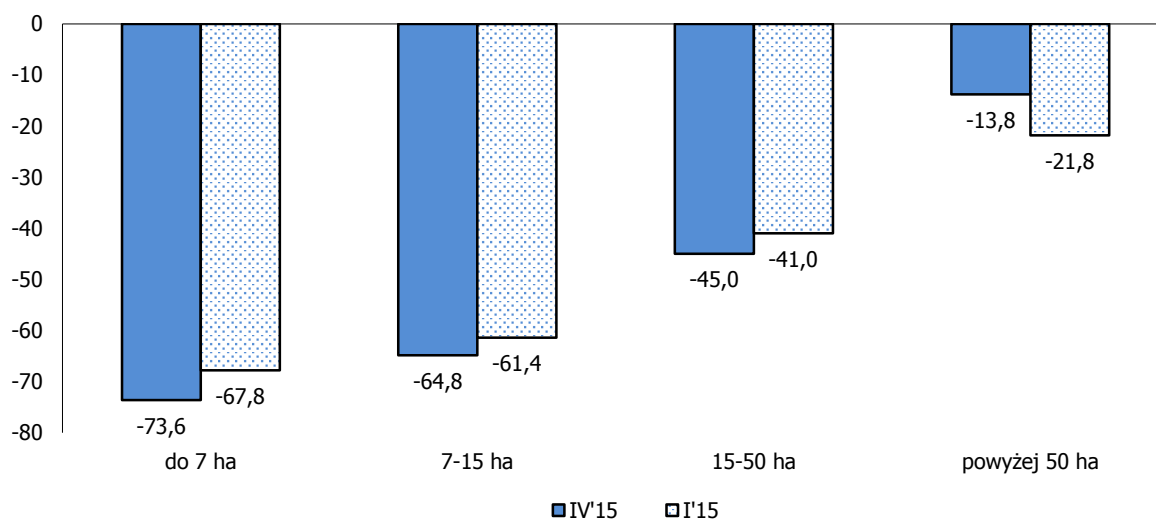

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
tak	29,6	27,7	29,3	27,6	29,3	28,3
nie	70,4	72,3	70,7	72,4	70,7	71,7

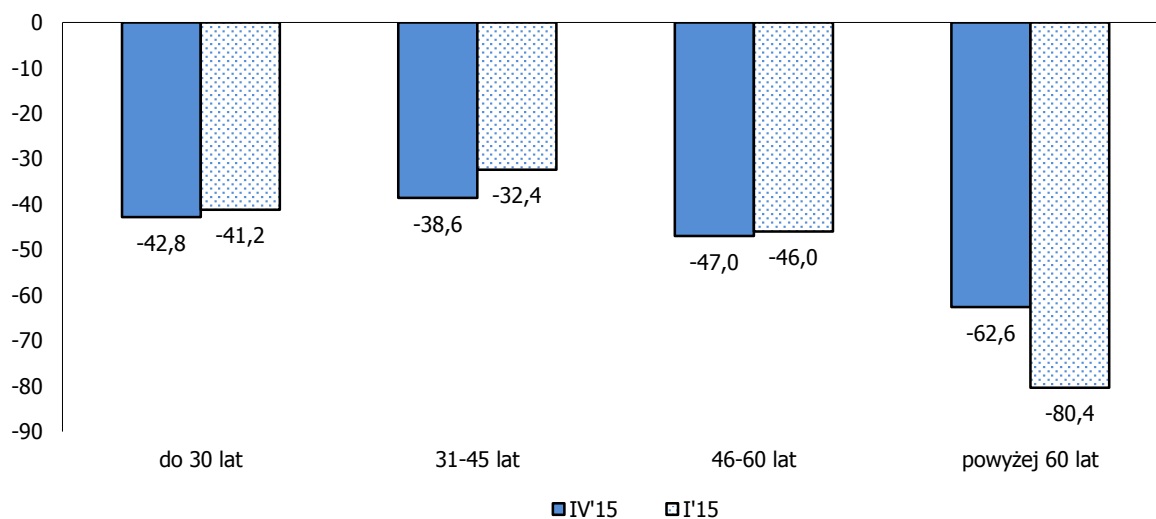
Zamiar wzięcia kredytu wg makroregionów

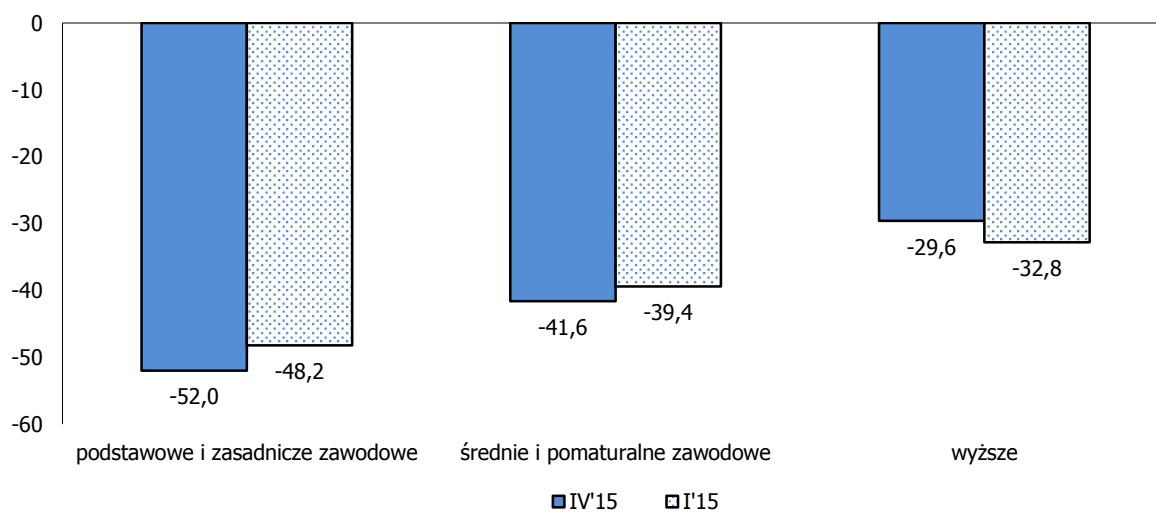
Zamiar wzięcia kredytu wg powierzchni gospodarstw rolnych

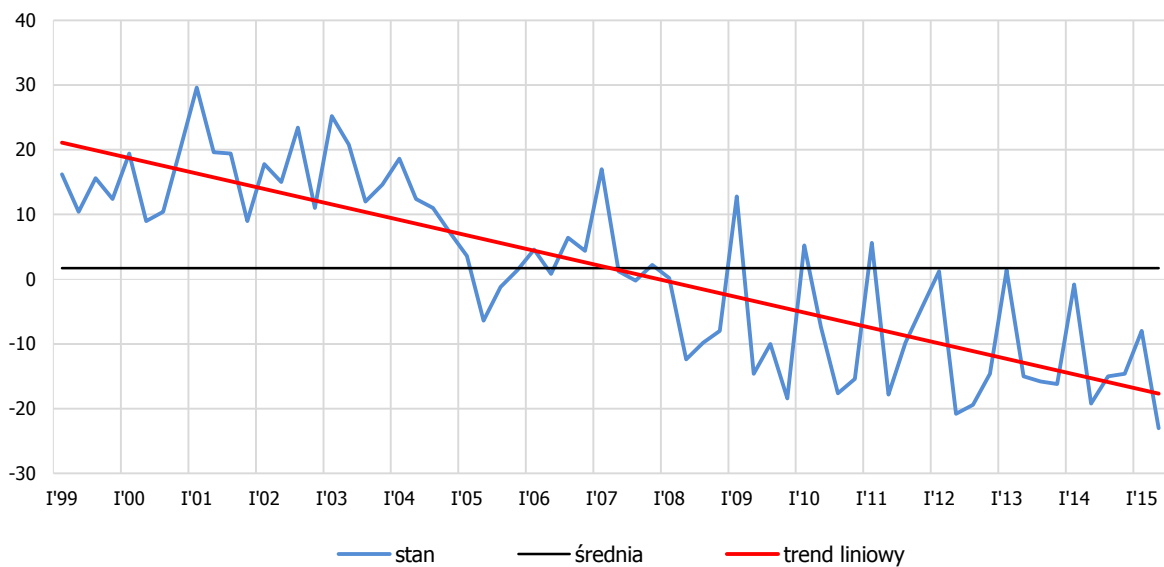
Zamiar wzięcia kredytu wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

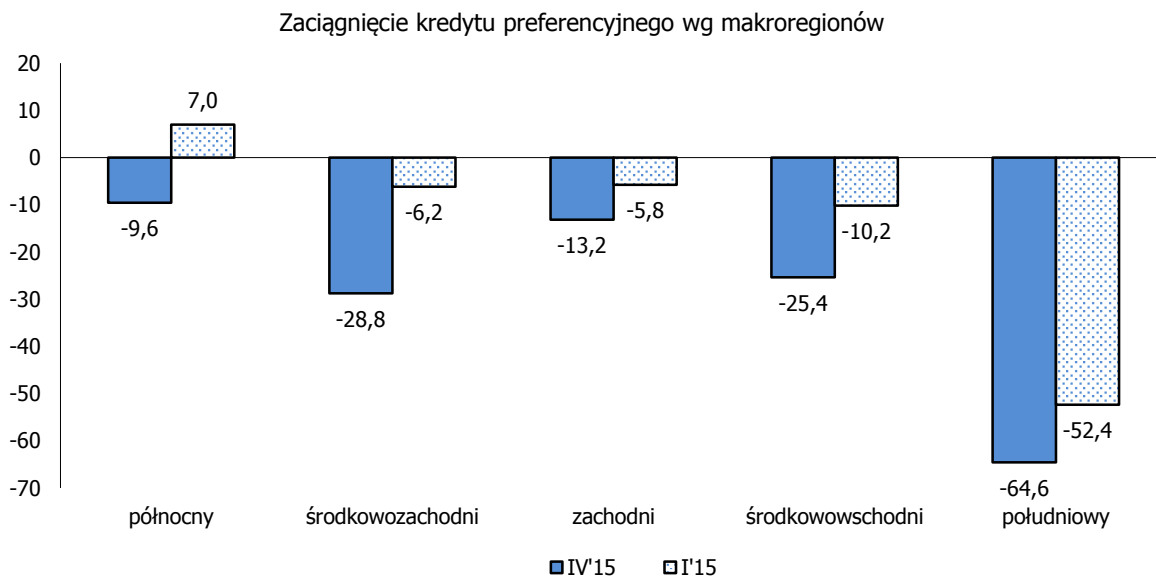
Zamiar wzięcia kredytu wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

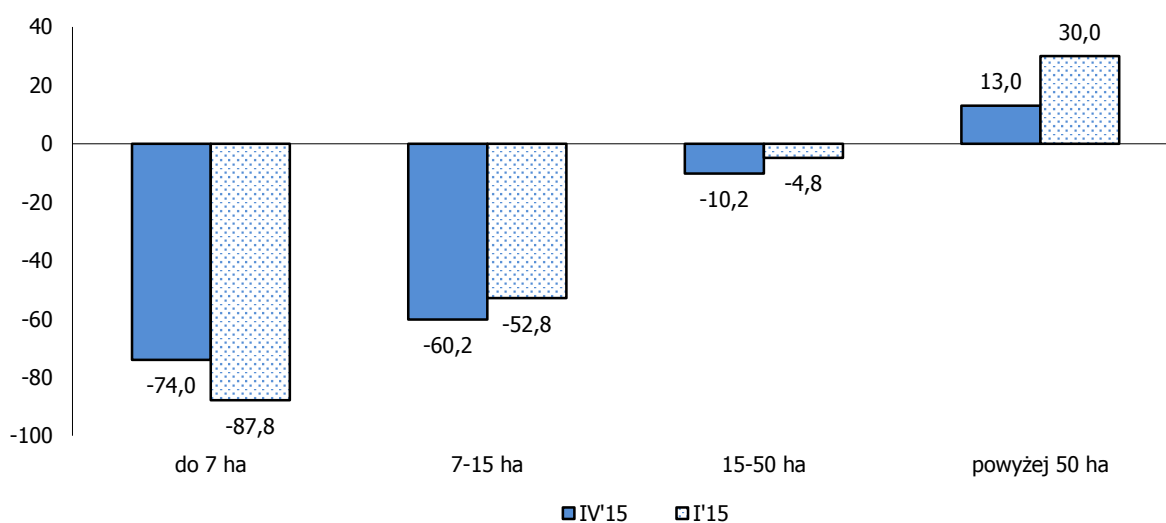
ZACIĄNIĘCIE KREDYTU PREFERENCYJNEGO

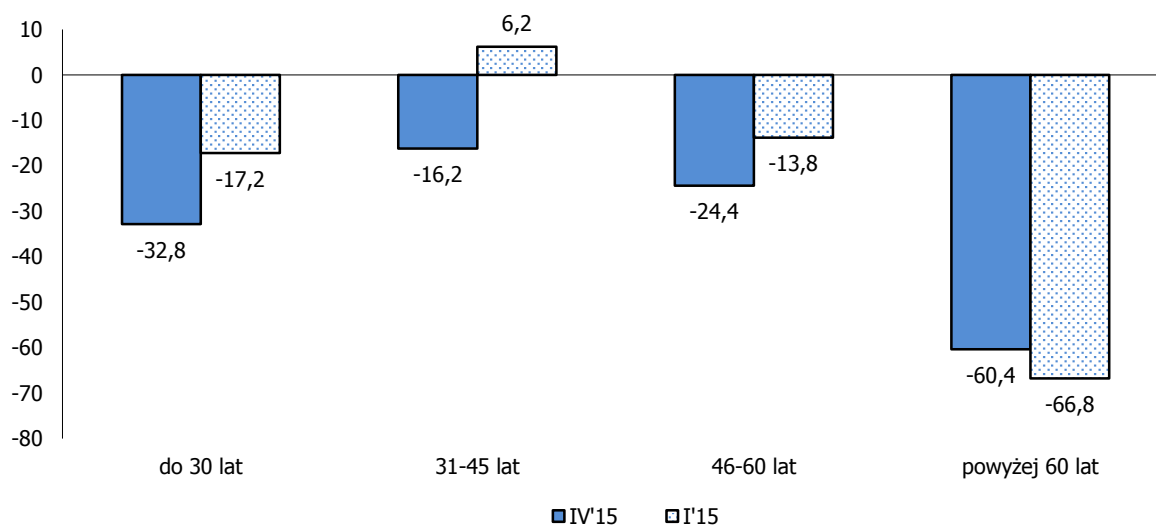
	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
tak	49,6	40,4	42,5	42,7	46,0	38,5
nie	50,4	59,6	57,5	57,3	54,0	61,5

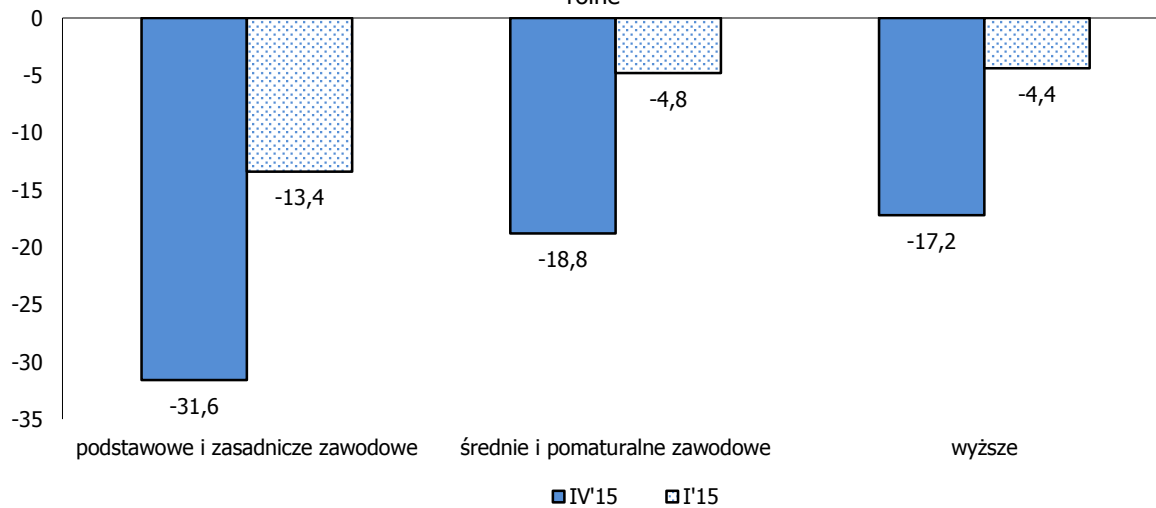
Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg powierzchni gospodarstw rolnych

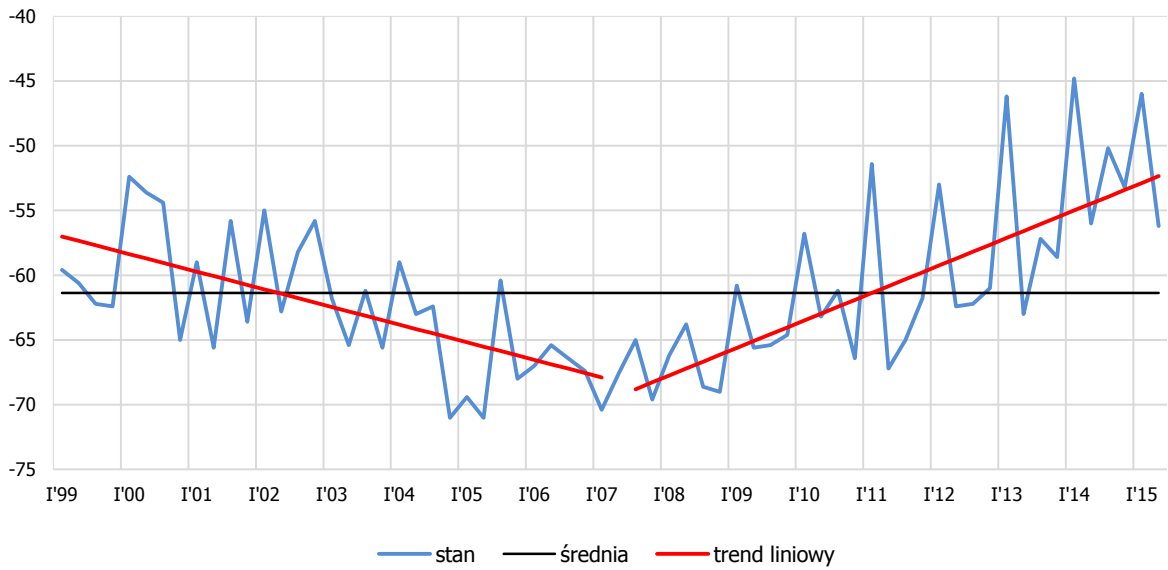
Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Zaciągnięcie kredytu preferencyjnego wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

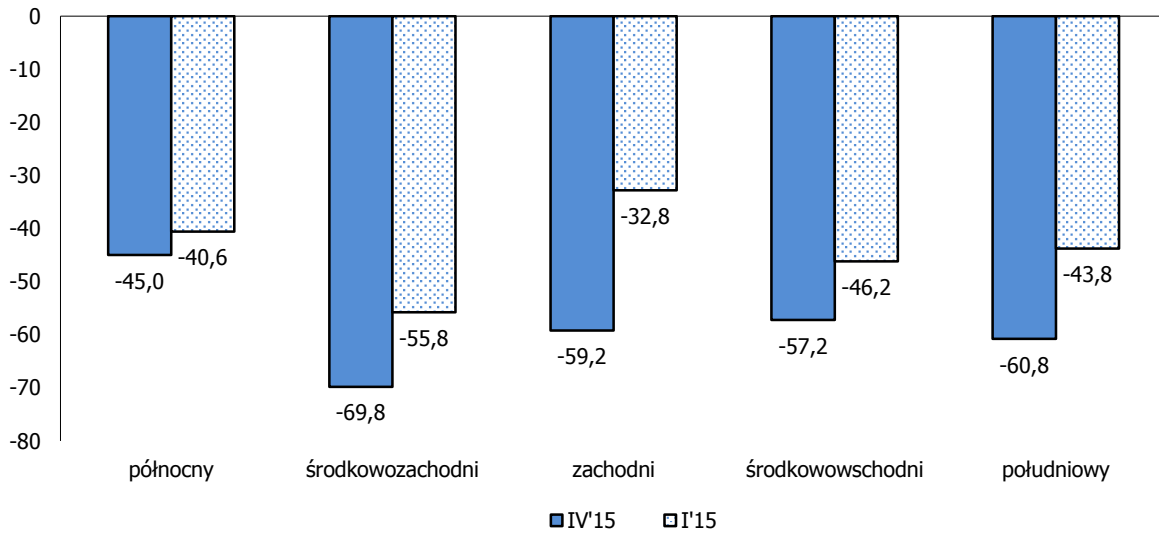

ZACIĄNIĘCIE KREDYTU RYNKOWEGO

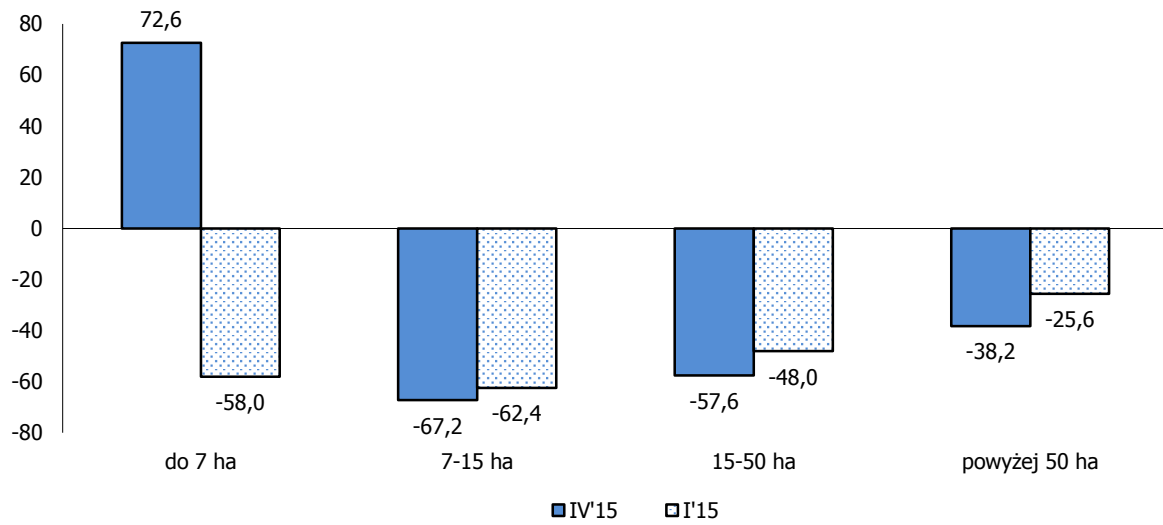

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
tak	27,6	22,0	24,9	23,4	27,0	21,9
nie	72,4	78,0	75,1	76,6	73,0	78,1

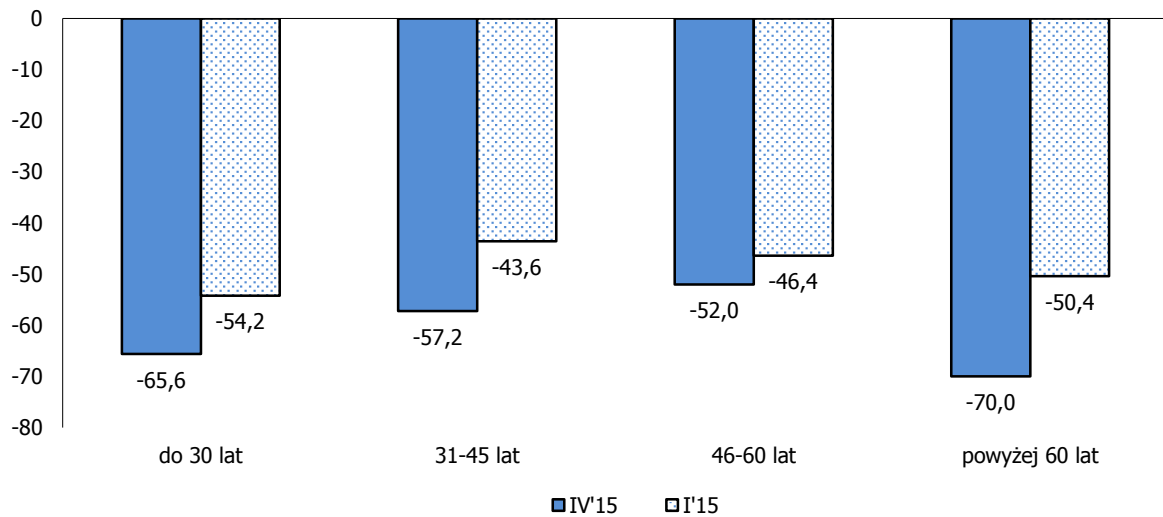
Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg makroregionów

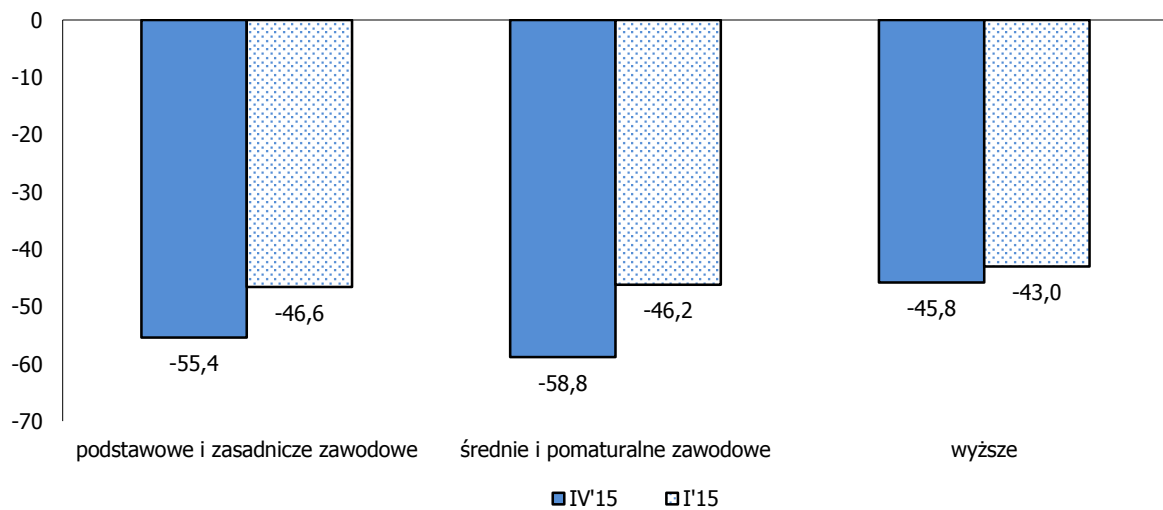
Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg powierzchni gospodarstw rolnych

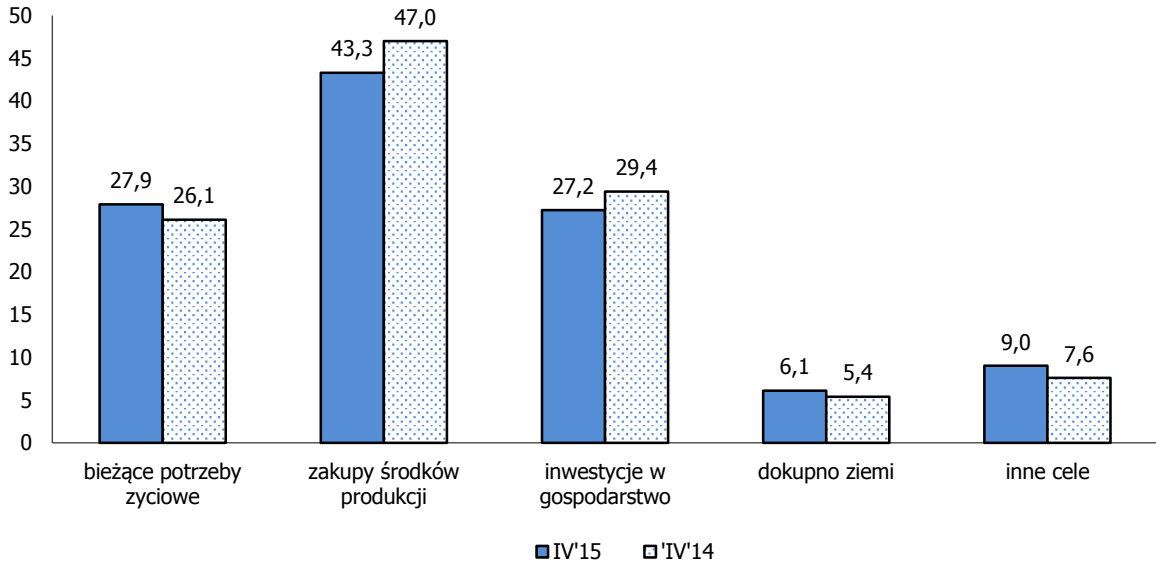
Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Zaciągnięcie kredytu rynkowego wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

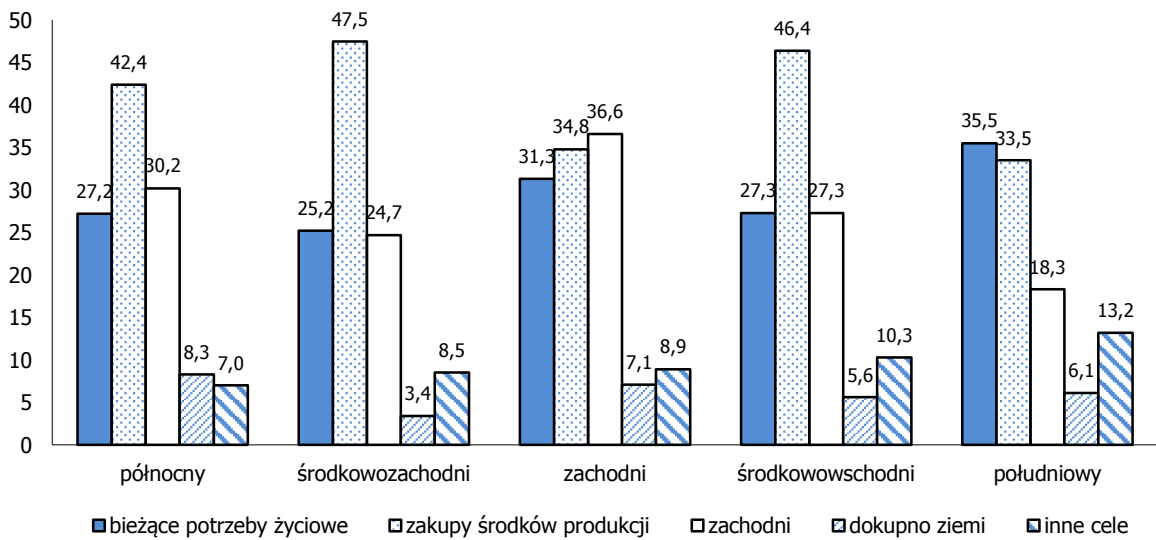

PRZEZNACZENIE DOPLAT BEZPOŚREDNICH

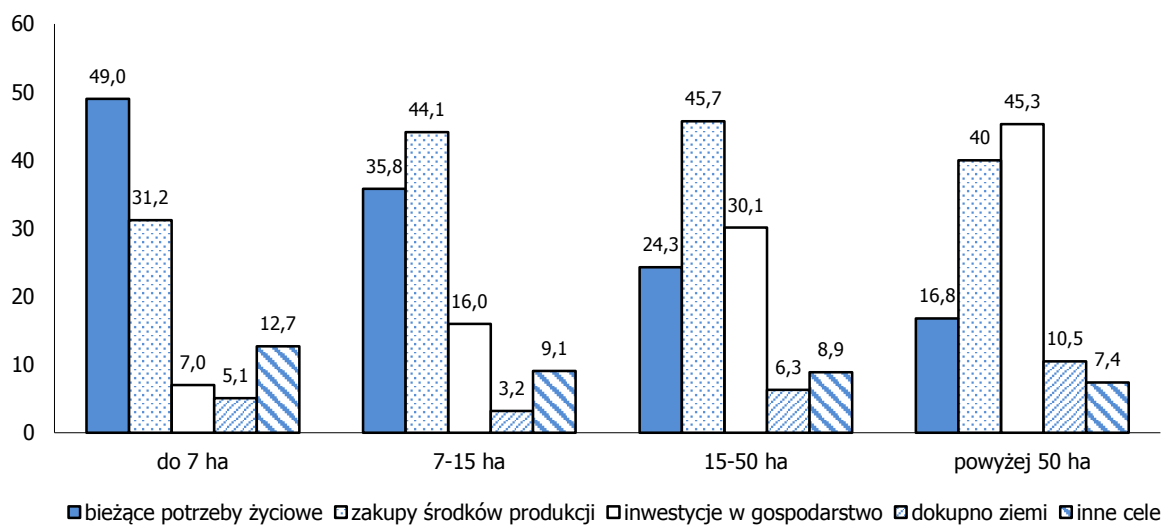

	IV'10	IV'11	IV'12	IV'13	IV'14	IV'15
bieżące potrzeby życiowe	34,2	34,9	35,1	26,2	26,1	27,9
zakupy środków produkcji	42,1	45,0	45,8	46,8	47,0	43,3
inwestycje w gospodarstwo	29,2	25,9	24,7	29,3	29,4	27,2
dokupno ziemi	5,8	5,6	5,4	7,6	5,4	6,1
inne cele	9,9	8,3	8,2	7,9	7,6	9,0

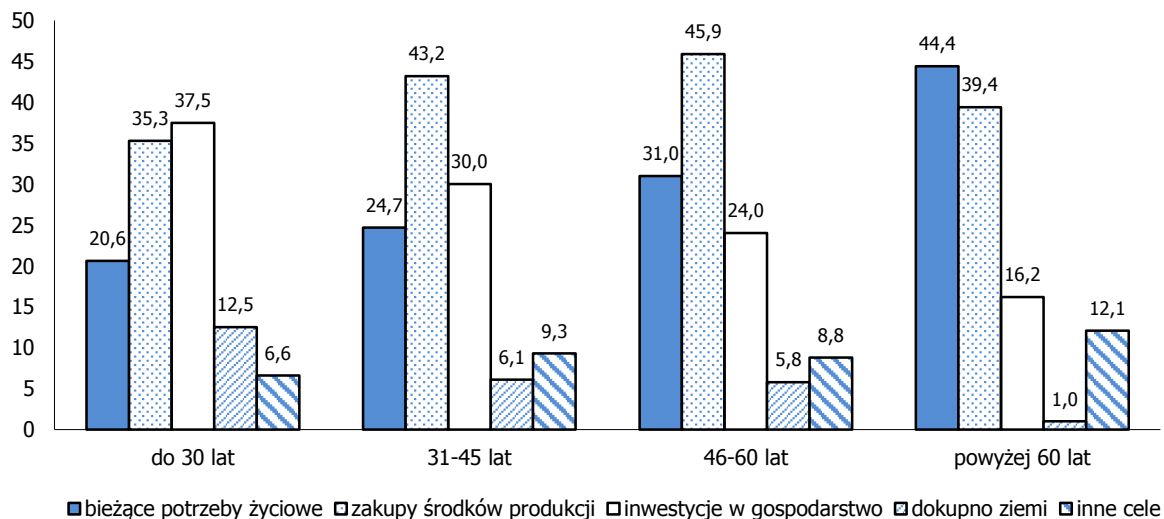
Przeznaczenie dopłat bezpośrednich wg makroregionów

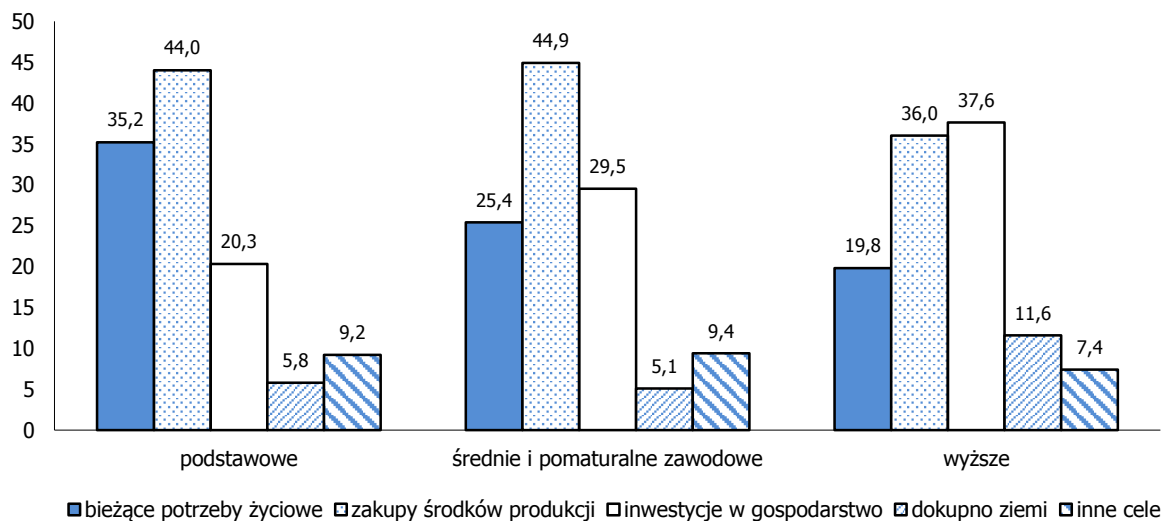
Przeznaczenie dopłat bezpośrednich wg powierzchni gospodarstw rolnych

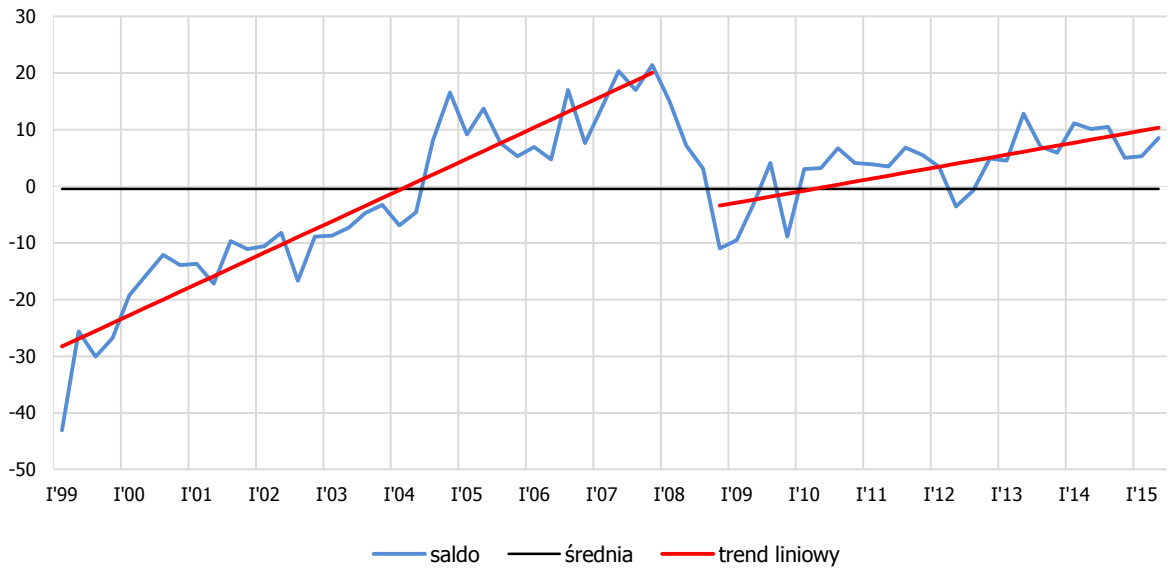
Przeznaczenie dopłat bezpośrednich wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Przeznaczenie dopłat bezpośrednich wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

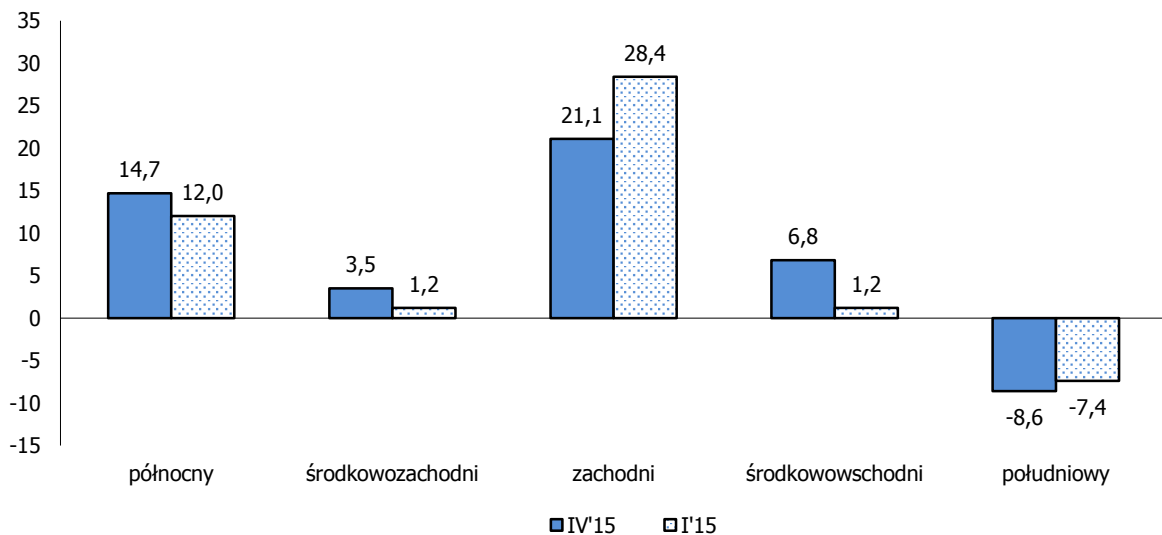

NASTROJE GOSPODARSTW ROLNYCH

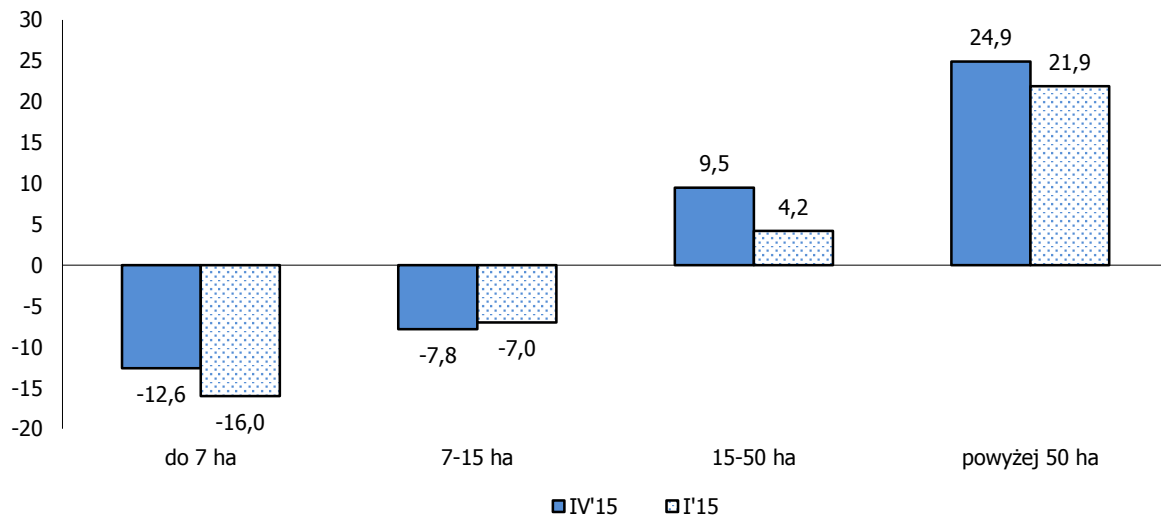

	I'14	IV'14	VII'14	X'14	I'15	IV'15
saldo	11,1	10,1	10,5	5,0	5,3	8,5
z ufnością	22,6	21,0	22,9	18,7	18,0	21,5
z obawą	65,9	68,2	64,7	67,6	69,3	65,5
ze strachem	11,5	10,9	12,4	13,7	12,7	13,0

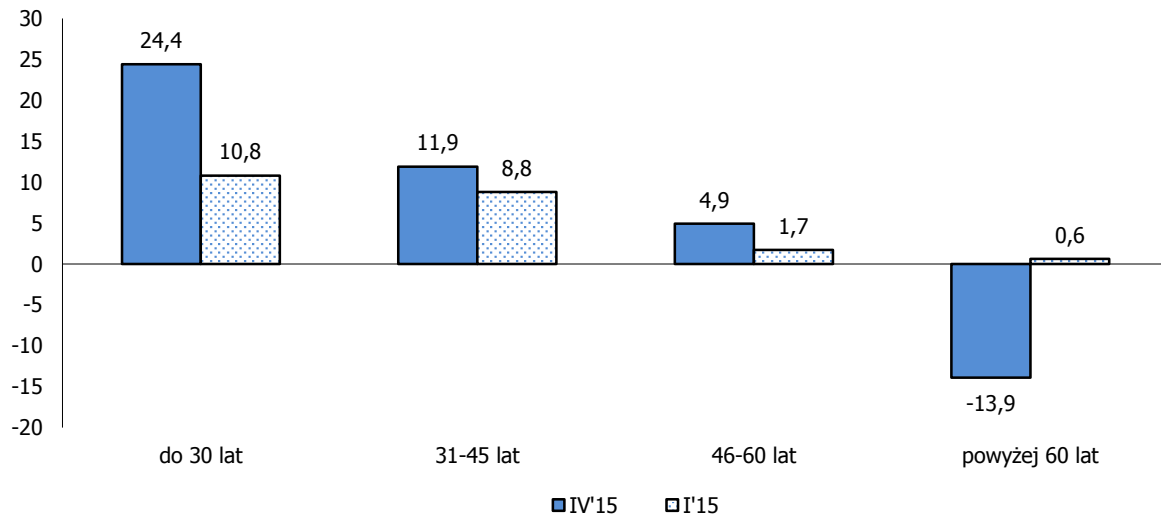
Nastroje gospodarstw domowych wg makroregionów

Nastroje gospodarstw domowych wg powierzchni gospodarstw rolnych

Nastroje gospodarstw domowych wg wieku prowadzącego gospodarstwo rolne

Nastroje gospodarstw domowych wg wykształcenia prowadzącego gospodarstwo rolne

